

MEDITATIONES

A C

SOLILOQVIA

*In Septem Petitiones Oratio-
nis Dominicæ.*

Authore

R. P. F. ELISÆO à S. Michaële
Carmelita Discalceato.

*Sic ergo vos orabitis : Pater noster
qui es in cælis. Matth. 6.*

ANTVERPIÆ,

Apud Petrum & Ioannē Belleros.

CLC. I3C. XXIV.

MEDICATIVES

SOLITARY

in Epistolis

et Documentis

Historicis

et Politicis

et in Epistolis

et Documentis

Historicis

et Politicis

et in Epistolis

et Documentis

PERILLVSTRI, AC NOBILI
DOMINO D.A.R.
DOMINI D.G.R.

de E. Equitis aurati Filio;
ac hæredi dignissimo

Fr. Elisæus à S. Michaële
Carmelita Excal-
ceatus S.D.

Praeclara fuit vo-
luntas & lauda-
bile Philosopho-
rum Ethnicorum studium,
sed multò fuisset laudabi-
lius, si { ut rectius à ple-

A 2 risq.

risq; Christianis in schola
 Iesu Christi edoctis facti-
 tatum ingenij vim & acu-
 men ad cognitionem rerum
 abditarum conuertissent, ut
 ex cognitione creaturarum,
 ad cognitionem, amorem &
 glorificationē (ut ait Apost.
 Rom. I.) veri Dei progressi
 essent: hic enim debet esse
 scopus, hic finis actionum, &
 studiorum nostrorum, nam
 qui solum vana, variāque
 curiositate inducti de omni-
 bus quae fiunt sub Sole (ut

loqui-

loquitur Salomon Eccl. 1.)
 inuestigant quemadmodū
 multos gentiliū olim fe-
 cisse, atque etiamnum ho-
 die plerosque Christiana
 fidei mysterijs imbutos face-
 re comperimus: hic uniuersus
 ipsorum labor & spinosa
 fatigatio, cadit in illā oc-
 cupationē pessimā de qua
 ibidē subiungit Ecclesiastes.
 Quid enim peius, quid in-
 dignius hominem nobilif-
 sima rationis dote diuini-
 tus pradiū, eam ipsam sue

rationis & mentis lucem,
 ac dignitatem uniuersam
 in rerum caducarum natu-
 ris & causis dignoscendis,
 alijsq; argutis, & ut Psal-
 mista loquitur, vanitatibus
 & insanijs falsis pertractan-
 dis penitus impendere, to-
 tamq; etatem in huiusmodi
 inuestigandis insumere, nec
 unquā vel rarissimē in eam
 considerationem assurgere,
 ut cognoscat cuius rei causa
 & ad quid ipse homo sit cō-
 ditus; ortum deniq; ac dig-
 nitatem

nitatem anime rationalis
seriò perpendat quibus me-
ditationibus dormitantem
cessantemq; seu languentem
animum, ad sui cognitionē
& ad Dei amorem excitare
queat, qui mos fuit olim vi-
ris sanctissimis ut sibi ipsis
formulas quasdam precandi
& meditandi describerent
quibus veluti folliis sub-
inde tepescentē ignē diuini
amoris in cordibus suis ac-
cenderent; id quod videre
licet in Sanctissimi Doctoris

Augustini libris quibus ti-
 tulum dedit, Confessionū &
 soliloquiorū suorū, cuius ve-
 stigia ego in his meis medi-
 tationibus prae ingenij tar-
 ditate vix insequor, multo
 minus assequor. En itaq; offe-
 ro tibi (Illustriss. Vir) Medi-
 tationes in Orationem Do-
 minicam, selectis utcumque
 concinnatā sententijs: pluri-
 mis sanè, ac miris pietatis,
 prudentiae, alijsq; insignibus
 animi tui dotibus alliciebar
 ut te eū semper estimarē cui

partus meus primogenitus
 deberetur; tamen si ferre vix
 possis (quod in dedicatorijs
 Epistolis usu percrebuit) ut
 merita tua eximia recēseā,
 humanitas adsit mihi tua,
 ut has meas delucubratio-
 nes qualescunq; tibi nuncu-
 pari equo animo feras; bo-
 niq; consulas, ut nominis
 tui splendor (universe An-
 glie cognitus) initio prae-
 tatus auctoris nebulas dis-
 pellat, & lectorū animos ad
 saluberrimae Orationis Do-

minica (cuius si verba quis
spectet, breuissima est; si res
estimet, grauissima, myste-
riorumq; plenissima) sensa
pensitanda permulceat: hu-
manitatem ergo tuam, Vir
Illust. exerce: opusq; tibi
dicatum non tam scripto-
ris merito quam immensa
voluntate metire.

Vale.

PRÆFATIO.

Eum nihil cuique
debeat Deus , &
nos tot indigea-
mus bonis & com-
modis ad animā & corpus
tuendum necessariis , reli-
quum est vt quæ nobis
opus sunt ab eo precibus
expetamus. Verùm maximè

refert

refert quo modo & quibus
 precibus vtamur. Nam et si
 precatio, bonum sit, & salu-
 tare, tamen nisi recte adhi-
 beatur, minimè prodest;
 quod enim petimus sæpè
 non assequimur, vt SAN-
 C T V S inquit I A C O-
 B V S, ob eam causam, quia
 malè petimus. Sunt enim
 qui multas, longasque fun-
 dunt preces, putantes quòd
 in multiloquio suo exau-
 diantur; qui tamè per multi-
 loquium orationis frustra-
 tionem merentur. Sunt &

qui

qui sermonis elegantia, & verborum serie Deum exorari volunt, cum tamen Deus non tam verborum quam cordis auditor sit. Et sunt nonnulli qui præ negligentia & ignoratione precationis sæpè postulant quæ eis sunt obfutura; qui fit ut sæpè illo responso repellantur, **NESCITIS QUID PETATIS.** Quare cum precatio ita necessaria sit, & tanti intersit quo animo quasque preces quisque Deo faciat, fugiendum est ad di-

Matth.
20.

uinam

uinam illā precationis formulam, quam Christus Dominus Apostolis, & per illos, eorumque successores omnibus, qui Christianam religionem susciperent, notam esse voluit; quippe dignissima atque efficacissima est, quæ omnium precationum numeros in se continet; nam teste Augustino, nihil invenitur, quod non ista Dominica contineat & concludat oratio: *Quamlibet (inquit) alia verba dicamus, quæ affectum orantis vel præ-*

Aug.
Ep. 127.
de Oran-
to Deū.

cedendo format, ut clareat:
vel consequendo attendit, ut
crescat, nihil aliud dicimus
quàm quod in ista Dominica
oratione positum est, si rectè &
congruenter oramus; quisquis
autem id dicit quod ad istam
Euangelicam precẽ pertinere
non possit, etiamsi non illicitè
orat, carnaliter orat: quod
nescio quemadmodũ non dica-
tur illicitè, quandoquidem spi-
ritu renatos non nisi spiritali-
ter decet orare. Et paulò in-
frà concludit, dicens: Unde
liberum est aliis atq; aliis ver-

bis.

bis, eadem tamen in orando dicere, sed non debet esse liberum alia dicere. Hæc & pro nobis & pro nostris, & pro alienis, atque pro ipsis inimicis sine fluctu dubitamus, oranda sunt, quamvis alius pro isto, alius pro illo, sicut se habent propinquitates necessitudinum in corde orantis, oriatur aut extollat affectus. Habemus itaque his septem petitiunculis non solum quales & pro quibus, verum quid oremus, ipso Domino docente, qui cum à discipulis rogatus es

set:

set: *Domine doce nos orare*,
 præscripsit eis hanc orandi
 formulam & spem attulit
 impetrationis eorum quæ
 postularent, neq; enim du-
 bitandum est quin & no-
 mine Filij sui oratione quâ
 sæpissimè Filius usus est,
 moueatur Pater, cùm sem-
 per, vt testatur Apo-
 stolus, *exauditus est pro*
sua reuerentia. Obsecro te
 lector, ne laborem meum
 dignum reprehensione ex-
 istimes doctiorum; in Eccle-
 sia Dei offert vnusquisque

Luc. 11.

Heb. 9.

B

quod

Luc. 21.

quod potest, nam & æra minuta duo à paupercula vidua illa in Gazophylacium missa, grata atque accepta fuere.

MEDITATIONES

Δ C

SOLILOQVIA

In Septem Petitiones Orationis Dominicae.

P A T E R.

DEum, quem in hac oratione Dominica PATREM nominamus, in nostra Deum appellamus, illud ex diuina auctoritate praesumentes, hoc ex debito nostrae deuotionis offerentes: in illa nos Dei Filios gratiam, in hoc eius seruos profitentes naturam; nam, ut Chrysologus ait, Om-

B. Pet.
Chry-
sologus
Ser. 4. in
orat.
Dom

B 2

nia

nia quæ diuinitus dicta factaq; re-
feruntur, sunt miraculo, sunt stupo-
ri, sunt pauenda mortalibus, ipsis
etiam cœlestibus sunt tremenda; sed
nihil ita stupet cœlum, pauet terra,
& pauescit omnis creatura quàm
quod seruus Dominum PATREM
vocat: Iudicem suum reus genito-
rem nuncupat: conditio terrena suã
se voce Dei adoptat in Filium. Po-
tuit quidem Saluator noster diui-
nam hanc orationem aliquo ver-
bo prætexere, quod plus Maiesta-
tis haberet, scilicet, CREATO-
RIS aut DOMINI, tamen
hæc omisit, quæ timorem nobis
afferre possent; illud autem adhi-
buit, quod orantibus & à Deo ali-
quid petentibus amorem fidu-
ciamque conciliat; Quid enim iu-
cundius PATRIS nomine;

quod

quod indulgentiam sonat & charitatem. Petite (ait idem Dominus, apud S. Matthaeum) & dabitur vobis; quae-rite, & inuenietis; pulsate, & aperietur vobis; omnis enim qui petit, accipit, & qui querit, inuenit, & pulsanti aperietur. Aut quis ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, nunquid lapidem porriget ei? aut si piscem petierit, nunquid serpentem porriget ei? si ergo vos cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis PATER vester qui in caelis est, dabit bona petentibus se? Praeceptis itaque salutaribus moniti, ac diuinâ institutione formati, audemus vocare Deum PATREM, quia praesumptio dicentis non est ubi iuthoritas est iubentis. Quibus verò rationibus PATRIS no-

Matt. 7.

men Deo conueniat, facile colligi potest ex beneficiis suis erga nos, præcipuè verò ex beneficiis CREATIONIS, CONSERVATIONIS, REDEMPTIONIS, MISERATIONIS, PROVIDENTIÆ, necnō ratione HÆREDITARIÆ POSSESSIONIS. Et vt res clarior fiat, paulò diligentius singula consideremus.

Cap. I.

Cùm enim Deus hominē creauerit ad imaginem suam, nec illā imaginem cæteris animantibus impertiuerit, sicut scriptum est in libro Genesis; FACIAMUS, *(inquit Deus) hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* Ex hoc nempe singulari munere, quo hominem ornauit, iure optimo omnium hominum tam fidelium

quàm

quàm infidelium in scripturis sacris PATER appellatur. Vnde MOYSES in Deuteronomio: *Nónne ipse est Pater tuus, qui possedit te, fecit & creauit te? Item Propheta Regius: Manus tue (Domine) fecerunt me & plasmauerunt me. Rursus, Tu formasti me, & posuisti super me manum tuam. Neq; animam tantùm creauit Deus, sed & corpus: fecit enim corpus, creauit animam, possedit totum. Non enim ita res creatæ corpus produxerunt, vt animam Deum, corpus verò parentes, auctores agnoscere debeat. Sed Deus ipse, quàmuis parentes homines ad carnem gignendam vt infimos ministros ad domum fabricandam adhibeat, tamen ipse Architectus, ipse auctor, ipse verus Pater non*

Dent.
32.

Pla. 118.

Pla. 138.

Iob. 10.

2. Mach.
7.

Matt. 23.

solum animæ, sed etiam corporis,
 atque adeo totius hominis esse &
 dici voluit. Verè itaque loquitur
 Iob quando ait: Pelle & carnibus
 vestisti me, ossibus & nervis com-
 pegisti me. Et sapientissima femina
 illa puerorum Machabeorum ma-
 ter. Nescio (inquit) quomodo in utero
 meo apparuistis: neq; enim spiritum
 & animã donavi vobis, & vitam;
 & singulorum membra non ego ipsa
 compegi: sed enim mundi Creator,
 qui formavit hominis natiuitatem,
 quiq; omnium invenit originem.
 Quare ipsa Sapientia Patris apud
 Evangelistam Matthæum ait: Pa-
 trem nolite vocare vobis super ter-
 ram, unus est enim Pater vester
 qui est in celis. Deus enim homi-
 nem ex nihilo creavit ad esse na-
 turæ & formavit ad imaginē suā

secun-

secundum animam, vt virtute rationali Deum cognoscamus; vt concupiscibili Deum cognitum diligamus; vt irascibili cognito inhæreamus sicut fini vltimo, neque initium vitæ hominis ex parentibus, sed transitum vitæ per eos accepimus. Nam si genitores carnis veri auctores & quasi architecti corporis essent, scirent vtique quot sunt in corpore humano muscoli, quot nerui, quot venæ, quot ossa maiora, quot minora, quot humores, quot sinus & alia id genus multa quæ omninò ignorant nisi ex arte Anatomica fortè didicerint. Præterea cùm corpus ægrotat, vel membrum arefcit, vel præscinditur, nequeunt iterum instaurare sicut qui horologia componunt, aut domos ædificant, pos-

sent suâ arte temperare, & instaurare, quia ipsi sunt auctores. Adde quod coniunctio animæ & corporis quæ præcipua pars est affectionis humanæ naturæ, à nullo fieri potuit, nisi ab illo summo artifice, qui est infinitæ potentia, & scientiæ: quâ enim arte coniungi potuit spiritus cum carne tam arcto vinculo ut vna substantia efficeretur? Hoc est illud beneficium, quod humili corde agnouit beatus Iob, cum ait: *Manus tue fecerunt me Domine & plasmaverunt me totum in circuitu. Memento queso quod sicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me: pelle & carnibus vestisti me, ossibus & nervis compegisti me. Vitam & misericordiam tribuisti mihi, & visitatio tua custodiuit Spiritum meum.*

Iob. 10.

SE-

SECUNDO dicitur PATER ratione CONSERVATIONIS, seu, GUBERNATIONIS: nec Deo satis fuit, quòd hominem creauerat, sed & ipse esse voluit qui eum conseruaret. Sicut ipse testatur apud Isaiam: *Ego Dominus Deus tuus, docens te utilia & gubernans te in via, qua ambulas.* Adeò vt ipse idem sit Conseruator, qui & factor est omnium, & quemadmodum sine ipso factum est nihil, ita & illo non conseruante interirent omnia. Quod confirmat Propheta Regius cùm inquit: *Aperis tu manum tuā, & imples omne animal benedictione, Dante te illis colligent, aperiente te manum tuam omnia implebuntur bonitate; Auerente autem te faciem, turbabuntur: auferes Spiritum*

Isa 42

Psa. 145

tum

tum eorum, & deficient & in pul-
uerem suum reuertentur. Adhibet
enim cælestis ille P A T E R An-
gelos quibus mandat vt custodiant
hominem in omnibus viis suis, &
commendat illis tanquam poten-
tissimis seruis suis, infirmitates
mortalium, eosque præfecit vel
quasi pædagogos pueris, vel
quasi tutores paruulis. *Magna
est dignitas animarum* (ait S. Hie-
ronymus) *vt unaquæque ab or-
tu natiuitatis sue habeat Ange-
lum custodem deputatum.* Et San-
ctus Bernardus: *Parum est quod
facit Angelos suos Spiritus, facit
& eos pædagogos.* Idem & Sanctus
Augustinus: *Grandis (inquit) est
ijs cura de nobis, ne scilicet homi-
nes aliquod detrimentum acci-
piant: in hac enim vitâ omnes su-*

iero. in
3. cap.
latth.

ern.
rm. de
ngel.

ugust.
p. 27.
diloq.

mus veluti pueri, opusque habemus tutore & pædagogo, qui quasi manu nos ducat & sustentet, ne fortè pedes nostri in aliquam petram peccati impingant, aut graue aliquod periculum adeant, & ideo Pater noster cælestis simul atque nati sumus Angelum custodem unicuique adhibet, qui continuo ad auxilium præstandum in necessitatibus nostris vigilat, haud secus ac mater intentos semper oculos habens in puerulū suū, ne fortè labatur. Exemplū habemus in *Tobia* iuniori, cui Angelus Raphael Tobiaë comes & dux itineris adiunctus, illū duxit & reduxit incolumē. Et ignorans quòd Angelus Dei esset, salutauit eum; & postquam introduxisset eum ad patrem suum Tobiam seniore, pater dixit Ange-

Tob. 3.

lo:

22. 12.

10: Nunquid poteris perducere filiū
meum ad Gabelum in Raes ciui-
tatem Medorum? & cū redieris,
ego restituaui tibi mercedem tuam?
& dixit ei Angelus: Ego ducam &
reducam eum ad te. Et cap. 12.
Tunc vocauit ad se filium suum
Tobiam, & dixit ei: Quid possumus
dare viro isti sancto qui venit tecū?
Respondens Tobias Patri suo: Pater
quam mercedem dabimus ei? aut
quid poterit dignum esse beneficijs
eius? me duxit & reduxit sanum,
pecuniam à Gabelo ipse recepit,
uxorem ipse me habere fecit, & da-
moniū ab eā ipse compescuit, gau-
dium parentibus eius fecit, meipsū
à deuoratione piscis eripuit, te quo-
que videre fecit lumen cali, & bo-
nis omnibus ab eo repleti sumus,
&c. Volentibus illis mercedem

dare,

dare, dixit illis Angelus: *Benedi-*
cite Deum celi, & coram omnibus
viuentibus confitemini ei, quia fe-
cit nobiscum misericordiam suam.
 Ac si diceret; nolo aliam à vobis
 mercedem, quàm vt gratias agatis
 PATRI vestro cælesti, qui me
 constituit custodem & protectorẽ
 vestrũ. Rursus & in Actibus Apo- Act. 12.
 stolorum legimus, Angelum car-
 ceris tenebras illustrasse, Petrum
 tacto eius latere è somno exci-
 tasse, soluisse catenas, dirupisse
 vincula, monuisse vt surgeret, seq;
 sumptis caligis & reliquo vestitu
 sequeretur, per custodias liberẽ
 eduxisse de carcere, & aperta deni-
 que ianua in tuto collocasse. Et
ecce Angelus Domini astitit & lu-
men refulsit in habitaculo, &c.
 Deinde Angeli impediunt ne homo
 tantum

Num. 21

tantum peccet quantum desiderat;
Vnde dicitur libro Numeri : quod
cū iret Balaam vt malediceret
populo Israēlitico , stetit Angelus
contra eum euaginato gladio, di-
cens: *Ego veni vt aduersarer tibi,*
nam peruersa est via tua, mihiq;
contraria. Et sic impediuit illud
peccatū , quod conceperat, & non
expleuit; quod si peccator adeo in-
duratus fuerit, quod peccare non
desistit, Angeli dolent, & se dolere
ostendunt, non quod doloris sint
capaces, sed vt miseris ostendant,
quantum pro peccatis, dolere de-
beant, & quanta bona perdant. An-
geli Domini (ait Isaias) *amarè fle-*
bant; id est, tantum dolent de pec-
catis nostris , quod si posset fieri
vtique flerent. Similiter quando
conuertitur peccator, lætantur An-

Isa. 33.

geli:

gen: Dico vobis; Gaudium est Ange-
 lis Dei super uno peccatore poeniten-
 tiam agente. Angeli quoque exci-
 tant homines ad benè operandū,
 sicut scriptum est de Patre nostro
 Helia, qui cū dormiret sub Iuni-
 pero, excitavit eum Angelus, di-
 cens: Surge comede, grandis enim
 tibi restat via. Respexit, & ecce ad
 caput suum, subcinericius panis,
 & vas aque: qui cū surrexisset,
 comedit & bibit, & ambulavit in
 fortitudine cibi illius, usq; ad mon-
 tem Dei Oreb. Denique cælestis il-
 le Pater constituit Angelos quasi
 Cubicularios suos intimos, qui
 Orationum quasi memorialium
 pauperum curam haberent, eaque
 in conspectu suo offerrent. Quare
 Angelus ait ad Tobiam: Quando
 orabas cum lachrymis, & sepeliebas

Luc. 15

3. Reg.
19.

Tob. 12.

mortuos, & derelinquebas prandium, ego orationem tuam obtuli
APOC. 3. *Domino.* Et vidit Ioannes Angelū
stantem ante altare cum thuribulo
aureo; Et data sunt (inquit) ei in-
censa multa, ut daret de orationi-
bus Sanctorum omnium super alta-
re aureum ante thronum Dei.

Nunc ascendunt, nunc descēdunt
Angeli pro nobis, ut faciebant in
scala à Iacob Patriarcha conspecta.
Ascendunt exponendo necessita-
tes nostras Deo; descendunt, re-
portando à Patre nostro cælesti
sanctas inspirationes, aliaque diui-
na auxilia. Ex ministerio igitur An-
gelorum incredibilis prorsus cer-
nitur clementia & cura plusquam
paterna.

TERTIO, opus illud redi-
mendi hominem demonstrat Deū

esse nobis Patrem, & nos sibi elegisse in filios, sicut testatur S. Ioannes quando ait : *Dedit enim eis potestatem filios Dei fieri. Et: Ex Deo nati sunt.* Hinc est quod Baptismus qui est primum nostræ redemptionis pignus & monumentum, Sacramentum regenerationis dicitur; inde enim nascimur Dei filij, de qua natiuitate loquitur Ioannes, dicens; *Oportet vobis nasci denuò.* Et S. Petrus : *Renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili per verbum Dei vivi.* Et Apostolus scribens ad Romanos: *Non accepistis (inquit) spiritum seruitutis iterum in timore, sed accepistis Spiritum filiorum in quo clamamus, Abba pater.* Huius Adoptionis vim & efficaciam exponit S. Ioannes in sua prima Epistola Catholica;

Ioan. 1.

Ioan. 3.

1. Pet. 1.

Rom. 8.

1. Ioã. 3.

quando ait: *Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filij Dei nominemur & simus.* Istam charitatem debemus semper habere in memoria, nempe quòd filij Dei simus, ne paternitatem amittamus, & tanquam adulteri filij ab hæreditate amoveamur; quamobrem

1. Ioã. 2.

ait S. Ioannes: *Filioli, manete in eo, ut cum apparuerit, habeamus fiduciam, & non confundamur ab eo in aduentu eius.*

QVARTO rectè PATER appellari potest ratione MISERATIONIS, quâ utitur erga nos; sicut enim pater ita miseretur nostri, ut testatur Propheta Regius;

Sal. 102.

Quomodo miseretur pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se, quoniam ipse cognovit figmentum nostrum. Hoc figuratum nobis

 relin-

relinquitur apud S. Lucam in filio illo prodigo, quem Pater reuerentem benignè accepit, & misericordiâ motus cecidit supra collum eius, & osculatus est eum, licet enim peccator (qui per filium prodigum figuratur) bona temporalia à Deo sibi tradita, scilicet, vires, sensus, fortitudinem, sanitatem, & tempus in seruitio mundi, & Diaboli consumpserit, tamen si ad PATREM suum cælestem per pœnitentiam redierit, illius miserebitur, eumque recipiet, & tantum diliget sicut alium filium, qui ab eo nunquam recessit. *Conuertimini* (inquit) *& agite pœnitentiam, & non erit in ruina iniquitas vestra.* Hoc videri est in Petro, quem post trinam negationem Principē Apostolorum constituit: in Apostolo

Luc. 15.

Ezech.
18.Matth.
16.

2. Cor.

11.

Luc. 7.

Ezech.

33.

Jerem. 3.

Paulo, cui post conuersionem plura reuelauit secreta: & in Maria Magdalena, cui dimisit peccata multa. Plus enim vult Pater noster misereri, quàm homo pro misericordia laborare. Quod ipse nobis insinuat, dicens; Tu ergo fili hominis, dic ad domum Israel: Sic locuti estis, dicentes: Iniquitates & peccata nostra super nos sunt, & in ipsis nos tabescimus: quomodo ergo viuere poterimus? Dic ad eos: Vivo ego, dicit Dominus Deus: nolo mortem impij, sed ut conuertatur impius à via sua, & uiuat. Conuertimini, conuertimini à vijs vestris pessimis, & quare moriemini domus Israel, &c. Item: Vulgo dicitur: Si dimiserit vir uxorem suam, & recedens ab eo, duxerit virum alterum: nunquid reuertetur ad eum ultra? nunquid

non polluta & contaminata erit
mulier illa? tu autem fornicata es
cum amatoribus multis: tamen re-
uertere ad me, dicit Dominus, &
ego suscipiam te, &c. Hinc est quòd
Sanctus Bernardus exclamat, di-
cens: O qualis & quanta est mise-
ricordia Dei qui sic ex toto dimit-
tit, ut peccatorem conuersum non
minùs diligat, quàm illum qui nun-
quam maculã contraxit aliquam.
Neque vnquam hominum obliui-
scitur Deus, sicut existimabat Po-
pulus ille Israeliticus, qui se arbi-
trabatur cælesti ope desertum fuis-
se. TENTAVERUNT Dominum
dicentes: Est ne Deus in nobis? Et
apud Ezechielem: Irascitur Deus
eidem populo, eò quòd dixerat:
Non videt Dominus nos, dereliquit
Dominus terram. Et rursus: Dixit

Bern.
serm.

Exod. 17

Ezech. 8

Sion: Dereliquit me Dominus, & Dominus oblitus est mei. Cui respondet Deus: Nunquid obliuisci potest mulier infan-tem suum ut non misereatur filio uteri sui? etsi illa oblita fuerit, ego tamen (qui sum Pater tuus celestis) non obliuiscar tui. Ecce in manibus meis descripsi te.

Nam licet in principio, primi nostri parentes, post neglectum violatumque Dei iussu horribili illa sententiâ condemnati fuere:

Gen. 3.

Maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vite tue. Spinas & tribulos germinabit tibi, & comedes herbas terre. Nihilominus apparuit Charitas paterna in eos tanquam filios; Fecit enim (inquit Scriptura) Dominus Deus Adam & uxori eius

idem.

tunicas pelliceas, & induit eos. Hu-
ius visceratæ misericordiæ & cha-
ritatis paternæ testis est David,
 quando ait: *Nunquid continebit* Psal. 76.
Deus in ira sua contra filios suos
misereticordias suas? Ita vt cū
 maximē perditos nos & Dei &
 Angelorum præsidio spoliatos ar-
 bitramur, tunc etiam pro immensa
 sua bonitate paterna, nos quærit
 & curat. Audi ipsum apud S. Mat- Matth.
 thæum: *Ierusalem, Ierusalem, quo-* 23.
ties vos volui congregare sicut gal-
lina congregat pullos suos sub alis,
& renuistis. Magnam igitur vim
 habet ad declarandam paternam
 charitatem erga genus humanum
MISERATIO seu misericor-
 dia Dei in homines.

Necnon etiam iure optimo di-
 citur **PATER** ratione **PRO-**

VIDENTIÆ, CVRÆ, &
procuracionis. Sicut enim PATER
procurat filiis suis necessaria: sic

Matt. 6. Pater cælestis procurat, & provi-
det nobis necessaria. Nolite ergo
soliciti esse (inquit) dicentes: Quid
manducabimus aut quo operiemur;
hec enim omnia gentes requirunt,
scit enim Pater vester cælestis
quod his omnibus indigeris. Respi-
cite volatilia celi que non serunt,
neque metunt; non congregant in
horrea, & tamen Pater vester cæ-
lestis pascit illa: quantò magis vos
pluris estis his? Considerate lilia
agri, quomodò crescunt; Salomon
in omni gloria sua non est vestitus
sicut vnum ex istis. Si autè fœnum
agri quod hodie est & cras in cli-
bannum mittitur, Deus sic vestit,
quantò magis vos modice fidei? Pa-

ter noster *Elias* vi & efficacia benedictionis Dei, farinam viduæ Sareptanæ ita multiplicauit, vt satis esset ad alendum ipsum totamque familiam in multum tempus. Prouidebat Deus ne *Daniel* in lacu leonum fame periret. Et copiosam multitudinem populi in deserto summâ victus penuriâ pressi miraculosè paucis panibus pavit. Ipse enim fuit qui Iudæos quadraginta annos in deserto pane suauissimo instar pluuiæ de cælo decedente sustentauit, & potû de percussa petra dedit, & ita in vestitu prouidit vt per quadraginta annos vestimenta eorum non sunt attrita nec consumpta, qui eos ita custodiuit, quòd non erat in tribubus eorum infirmus. Neque enim nos quicquam habemus quod

3. Reg.

17.

Dan. 14.

Deut. 3.

ipse

ipse non procuret, atque producat; nam licet terra tanquam bona nutrix herbas & fructus producat in escam hominum & animantium cæterorum, tamen hæc productio ad Patrem nostrum cælestem ut verum nutritium est referenda. Non enim terra, sed Deus in terra omnia bona producit; sic enim loquitur Spiritus Sanctus per os David: *Qui producit in montibus fœnum & herbam servituti hominum.* Ideo à principio præcepit Deus, *ut terra germinaret herbam viventem & facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum.* Verè enim terra germinat herbas & ligna pomifera, sed ex virtute quam ei Deus attribuit, & ipso Deo per ipsum producente & conseruante, &

incre-

incrementum dante. Neque enim I. Cor. 3.
 (vt ait Apostolus) qui plantat aut
 qui rigat est aliquid, sed qui incre-
 mentum dat Deus. Ab ipso enim
 omnes creaturæ expectant vt
 det illis escam in tempore; de cæ-
 lo dat pluuias & tempora fructi-
 fera, & terram germinare facit.

S E X T O Deus dici potest
P A T E R ratione hæreditariæ
 Possessionis: sicut enim pater dat
 filiis suis hæreditatem, sic Deus
 qui est Pater cælestis dat & pro-
 mittit nobis hæreditatem, scilicet
 Regnum cælorum, de qua hæredi-
 tate loquitur ipse Dominus apud
 Sanctum Lucam, dicens: Nolite ti- Luc. 12.
 mere pusillus grex, quoniam com-
 placuit Patri vestro vobis dare re-
 gnum. Item: Venite Benedicti, per- Matth.
 cipite regnum, paratum vobis ab 25.

origine

Rom. 8. origine mundi. Item: Si autem filij
& heredes, heredes quidem Dei,
coheredes autem Christi. Rursum:
Nec oculus vidit, nec auris audiuit,
nec in cor hominis ascendit quæ
præparavit Deus iis qui diligunt illū.
Luc. 22. Et illud Lucæ: Ego dispono vobis, sic
ut disposuit mihi Pater meus regnū,
ut edatis, & bibatis super mensam
meā in regno meo. Participes enim
nos fieri voluit beatæ gloriæ & di-
vinæ felicitatis, ut habitaremus
in domo eius, & frueremur eisdem
bonis quibus ipse fruitur: gaude-
remus eodem, cum illo, & de illo,
gaudio, & eadem immortalitatis
veste indueremur, atque in æter-
num regnaremus cum illo. Quam-
obrem Apostolus Paulus sic
Ephesios alloquitur: Memoriam fa-
cio vestri in orationibus, ut Deus

Domini

*Domini nostri Iesu Christi, Pater
gloria det vobis spiritum sapientie
& reuelationis in agnitione eius,
& illuminet oculos cordis vestri
ut sciatis quæ sit spes vocationis ve-
stræ, & quæ diuitiæ gloriæ here-
ditatis eius in sanctis.*

SOLILOQVIVM.

DEprecari, anima mea, vultum
Dei Creatoris tui, & vocas
eum **PATREM**, si quomodo
suscipiat faciem tuam; filius enim
honorat patrem, & seruus domi-
num suum: si ergo Pater tuus est
Deus, vbi est honor eius: si Do-
minus, vbi timor eius? Stupet cœ-
lum, pauet terra, & pauescit omnis
Creatura, quòd seruus Dominum

Iob. 10.

P A T R E M vocet, iudicē suū
reus genitorem nuncupet, condi-
tio terrena suā se voce adoptet in
filium. O quantam tibi, anima
mea, debet hoc verbum P A -
T E R inferre reuerentiam,
afferre deuotionem, conferre fi-
duciam! reuerentiam pro Maie-
state, deuotionem pro beneuolen-
tia, fiduciam pro amore. *Manus
enim eius fecerunt te totum in cir-
cuitu; carnibus & pelle vestiuit te,
ossibus & nervis compegit te: ipse
quasi nutritius portauit te in bra-
chiis suis, & nesciuiſti quòd cura-
ret te. Quid es, quod memor sit
tui? quòd conseruet & gubernet
te? qui non contentus quòd omnes
creaturas visibiles in vsum tuum
creasset, sed voluit etiam per suam
curam, & dilectionem, Creaturas
inuisi-*

inuisibiles quales sunt nobilissime
illæ Intelligentiæ quæ assistunt
semper ante conspectum eius &
diuinam illam faciem intuentur,
tuo vsui inferuire; omnes enim
Angeli administratorij Spiritus
sunt, in ministerium missi propter
te, quibus tua salus & defensio est
commissa. Maiorauit enim te PA-
T E R tuus cælestis paulò magis
ab Angelis, quibus mandauit vt
custodiant te. O anima mea, ô ima-
go Creatoris pulcherrima, vtinam
tuam dignitatem agnosceres,
quantumque amata sis à Deo, &
quantum ab Angelis ipsis æsti-
mata, quin & ipse cùm iam perie-
ras redemit, & liberauit te. Quòd
si totum te debes pro te facto,
quid addes iam pro te refeito;
nec enim tam facile refectus

D

quàm

Bern.
lib. de
diligen-
do Deū.

quàm factus? in primo opere te ti-
bi dedit, in secundo se, & vbi se
dedit, te tibi reddidit. Datus ergo
& redditus, te pro te debes: & bis
debes; sed quid Domino pro se
retribues, nam etsi te millicies re-
pendere posses, quid es ad Domi-
num redemptorem tuum? Præbui-
sti illi laborem in iniquitatibus
tuis, in opere creationis semel dixit
& facta sunt omnia: sed in opere
redemptionis per triginta & tres
annos dixit multa, gessit mira, per-
tulit dura. Vides, anima mea, quo-
modò Pater tuus cælestis miser-
tus sit tui: sicut pater miseretur fi-
liorū, ita pater tuus qui est in cœlis
misertus est tui; misericordia eius
super te quæ non poterit explicari
sermone, quàm benigna, quàm li-
beralis, quàm gratuita: Tu destru-

xisti

xisti, & ille refecit: tu peccasti, & ille
dissimulabat: tu te non contine-
bas à sceleribus, & ille se contine-
bat à verberibus: tu prolongabas
multo tempore iniquitatem tuam,
& ille non differebat pietatem
suam. Erubescere, anima mea, de
tua pigritia; plus enim vult P A-
TER tuus cælestis misereri, quàm
tu pro misericordia laborare, qui
non solum expectat, sed etiam ad
se benignè reuocat & munera
promittit. *Venite (inquit) ad me o-*
mnes qui laboratis & onerati estis,
& ego reficiam vos. O ingens &
magna Dei misericordia, alios
suos peccantes benignè reuocat,
& qui ferire eos possit, vt reuer-
tantur munera promittit, quòd si
per promissa reuocare non pote-
rit, per minas attrahit, dicens:

Matt. 13

Ezech.

15

*Conuertimini & agite pœnitentiã,
& non erit vobis in ruinam ini-
quitas vestra. Nunquid & ipse
prouidit necessaria dum in hoc
exilio peregrinaris vt non sis sol-
licita quid manduces, aut quo ope-
riaris. Ipse est cui complacuit dare
regnum, & parare tibi quod nec
oculus vidit, nec auris audiuit, nec
in cor hominis ascendit. Leua igitur,
anima mea, oculos mentis tue
in altum, relinque negotia infe-
riora, & terrenis occupationi-
bus noli occupari; euola spiritua-
libus pennis tuis in terram il-
lam nobilem promissionis & hæ-
reditatis tuæ paternæ; regnum
enim tuum, regnum omnium
seculorum, & dominatio tua in
omni generatione. Diligenter
confidera quæ sit spes vocatio-*

nis

nis tuæ, quæ diuitiæ gloriæ hære-
ditatis tuæ, quam præparauit PA-
TER tuus cælestis, & noli ti-
bi dari hæreditatem cum filiis Ru-
ben in terra Galaad, ne amittas
iurisdictionem, in terra repro-
missionis, sed exclama cum Pro-
pheta: *Vnam petij à Domino meo &*
Patre meo, hanc requiram, vt in-
habitem in domo Patris mei cæle-
stis omnibus diebus vite meæ.
Amen.

Psal. 26

NOSTER.

ADmonentur autem hac voce
NOSTER, diuites & nobiles,
cùm Christiani facti fuerint, qua-
tenus se non extollant aduersus
pauperes & ignobiles, quoniam si-
mul dicant: PATER NOSTER,

Aug.
Serm.
152. de
Tempo.

quod verè & piè dicere non pos-
 sunt, nisi se fratres esse cogno-
 scant, sicut ait Augustinus. Nam
 diuites cum pauperibus, nobiles
 cum ignobilibus, domini cum
 seruis suis, velint nolint, quatuor
 habent communia. Primum, ex
 parte principij, quia omnes ab
 vno Domino & de eodem luto
 formati sunt, & omnes nudi &
 ob. 33. pauperes nati. Vnde Iob: *Ecce me
 sicut te fecit Deus, & de eodem lu-
 to ego quoque formatus sum.* Item:
 ap. 7. *Nemo ex Regibus habet aliud na-
 tiuitatis initium.* Secundum, ex
 p arte medij, quia omnes homines,
 mortales sunt, & brevis vitæ.
*Omnis potentatus (inquit Scriptu-
 ra) brevis vita.* Tertium, ex parte
 finis, quia omnes in terram re-
 di- bimus, quod testatur sanctus

Iob, dicens : Putredini dixi : Pater meus es ; mater mea , & soror mea vermibus. Quartum , ex parte seruitutis & conditionis, cum omnes homines sub eodem Iudice rationem reddere compellentur. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, inquit Apostolus. Neque enim aliis Sacramentis initiati sunt diuites quam sunt pauperes , nec aliam hæreditatem regni celestis expectant, sed vnus est Deus, & parens Dominus omnium. Fratres sumus omnes (ait Sanctus Paulus) & membra sumus Corporis Christi , de carne eius, & ossibus eius. Rursum, Omnes filij Dei estis per fidem in Christo Iesu, quicunq; in Christo baptizati estis, Christum induistis,

Iob. 17

2. Cor. 5

Eph. 5.

Gal. 3.

non est Iudæus, neque Græcus: non est seruus, neque liber: non est masculus, neque femina. Omnes enim vos unū estis in Christo Iesu.

Matth.
23.

Item apud S. Matthæum: Omnes vos fratres estis, unus est enim Pater vester, qui in calis est. Hinc est quòd Apostoli in suis scriptis sæpiùs omnes fideles, suos appellent fratres, non solùm ratione, & dono diuinæ adoptionis, sed etiam quia homo (id est, Christus Iesus) est vnigenitus Dei Filius. Nam S.

Heb. 2.

*Paulus loquens de Filio Dei, ait: Nō confunditur fratres eos vocare, dicens: Nunciabo nomen tuum fratribus meis. Item apud Sanctum Matthæum ipse Dominus sic discipulos alloquitur; *Ite, annuntiate fratribus meis, ut eant in Galilæam, ibi me videbunt. Quī autem**

Matth.
8.

fieri

fieri possit ut Christi fratres non
 simus, cui cohæredes erimus. Si
autem filij (ait Apostolus) *hæredes,*
hæredes quidem Dei, cohæredes au-
tem Christi. Itaque cum omnes
 fideles sint fratres, necessariò se-
 quitur, omnes inuicem fraternâ
 charitate amare, & pro inuicem
 orare debere: *Orate alij pro aliis,*
 inquit S. Iacobus. Et Chrysostomus
 de hac re scribens: *Deus* (inquit)
libenter Christianum audit non so-
lùm pro se, sed pro altero deprecân-
tem; quòd pro se orare natura est:
pro altero, gratia: pro se necessitas
cogit: pro altero fraterna charitas
hortatur. Et subiungit: *Iucundior*
est Deo ea oratio, quâ charitas fra-
terna cõmendat, quâ ea qua necessi-
tate pronuntiatur. Et S. Augustinus
 de doctrina Christiana ait quòd

Iacob. 3.
 Hom. 14
 in Matt.

Aug. de
 doctrin.
 Christ.

quatuor sint diligibilia; Vnū, quod
 supra nos est (id est, Deus.) Alte-
 rum, quod nos sumus (id est, ani-
 ma propria.) Tertium, quod iuxta
 nos est (id est, anima fratris) Quar-
 tum, quod infra nos est (id est,
 corpus tam nostrum quàm proxi-
 mi.) Itaque magis diligenda est
 anima proximi, quàm corpus pro-
 prium; quod ex eo patet quòd
 pastor animarum non possit tem-
 pore epidemiæ seu pestilentiaë fu-
 gere ab ouibus suis, iuxta illud
 Ioannis: *Bonus Pastor animam
 suam (id est, corpus) ponit pro oui-
 bus suis.* Quamobrem qui dixe-
 rit, *Pater noster, &c.* & oderit
 proximum suum, mendax est, &
 in eo non est veritas; nam sicut
 Iudas tradidit Christum osculo,
 vocans eum Rabbi & Magistrum,

ita

ita qui Deum vocat P A T R E M
N O S T R U M, non habens in se
amorem & charitatem fraternam,
magnam iniuriam facit Deo. *Filio-*
li mei (inquit S. Ioannes) *non dili-*
gamus verbo neque lingua, sed ope-
re & veritate, in hoc cognoscimus
quoniam in veritate sumus, & in
conspetu eius suadebimus corda
nostra, quoniam si reprehenderit
nos cor nostrum, maior est Deus
corde nostro, & nouit omnia. Itē
Propheta *Malachias*: *Nunquid* (in-
quit) *non Pater unus omnium no-*
strum? *nunquid nō Deus unus crea-*
uit nos? *quare ergo despicit unus-*
quisque nostrum fratrem suum?
Ad hanc autem dilectionem pro-
ximi hortatur nos *Apostolus*, di-
cens: *Veritatem autem facien-*
tes in charitate, crescamus in illo per

Ioan. 3.

Malac. 2.

Ephes. 4.

omnia

omnia qui est caput Christus, ex quo totum corpus compactum & connexum per omnem iuncturam subministrationis secundum operationem in mensuram uniuscuiusque membri augmentum corporis facit in adificationem sui in charitate.

Ibidem.

Et infra: Propter quod deponentes mendacium, loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo, quoniam sumus inuicem membra; quando enim membra inter se non sunt compacta & connexa, neque possunt cum ipso capite coniuncta esse. Hinc est quod Dominus nos admonet apud S. Ioannem, dicens:

Ioan. 13.

Mandatum nouum do vobis, ut diligatis inuicem, sicut dilexi vos; in hoc cognoscens omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad inuicem. Iterum: In hoc mani-

festi

festi sunt filij Dei, & filij Diaboli; Omnis qui non est iustus, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum, quoniam hæc est annuntiatio quam audistis ab initio, ut diligatis alterutrum. Et iterum capite 4. Si quis dixerit, quoniam diligo Deum, & fratrem suum. oderit, mendax est; qui enim non diligit fratrem suum quem videt, Deum quem non videt quomodo potest diligere? & hoc mandatum habemus à Deo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem. Quare noluit Dominus ac Magister noster cælestis priuatim preces fieri, ut quis cum precatur, non tantum pro se precetur. Non enim dicimus, PATER MEVS, qui es in cælis; nec, Panem meum da mihi hodie; nec, dimitti sibi tantum

Cap. 4.

vnus-

Eph. 4.

vnusquisque debitum postulat,
aut vt in tentationem non indu-
catur, atque à malo liberetur, pro
se solo non rogat, quia qui pro
alio orat, pro seipso laborat. *Cum*
(vt ait Apostolus) *vnus sit Domi-*
nus, vna fides, vnum Baptisma,
vnus Deus. & Pater omnium qui
est super omnes, & per omnia, &
in omnibus nobis. Nam Deus qui
inhabitare facit vnanimis in do-
mo, non admittit in diuinam &
æternam domum, nisi eos apud
quos est vnanimis Oratio. Et li-
cet inter homines diuersi sint of-
ficiorum & munerum gradus, ta-
men illa varietas graduum & mu-
nerum, fraternæ dilectionis &
necessitudinis coniunctionem mi-
nimè tollit; quemadmodum in
hominis corpore varius vsus, &

diuersa

diuersa functio membrorum nihil agit quamobrem hæc vel illa corporis pars membri munus & nomen amittat. Ex quibus licet colligere quàm verè hanc ex animo vocē (scilicet NOSTER) proferre debeamus, iuxta illud *Sancti Augustini*: *Non dedignetur (inquit) fratrem habere seruum suum dominus eius, quem fratrem voluit habere Dominus Christus.*

Aug. ho.
14. in o-
rat. Do.

SOLILOQVIVM.

Vides, anima mea, quomodo vocas Deum Patrem NOSTRVM: caue ne dicas verbo & linguâ tantùm, & non opere & veritate. Qui Deum vocat PATREM, & opera eius non facit, mendax est, & veritas non est in

eo;

eo; nam qui ex Deo est, verba Dei audit, **DILIGES PROXIMUM VNUM TVVM.** Vocas Deum **PATREM NOSTRUM**, Patrem scilicet tuum, & Patrem proximi tui, & tamen non habes proximum tuum pro fratre tuo, licet eundem cum ipso habeas Patrem. Nunquid vna est spiritualis ortus nobilitas? nunquid vna dignitas? vnus splendor generis? fratres sumus omnes, & membra sumus Christi de carne eius, & de ossibus eius, iisdem Sacramentis initiati; vnus est Dominus, vna fides, vnum Baptisma, vnus Deus & Pater omnium. Neque alium Deum & Patrem cælestem habent Reges & potentes homines, copiosi & diuites: alium, infirmi & tenuiores, atque pauperes, nec aliam hæreditatem Regni

cæle-

cælestis expectant; sed omnes nos
 cohæredes sumus eiusdem Regni
 & beatitudinis. Eia igitur, anima
 mea, erige aures mentis tuæ, &
 audi quid Pater ille cælestis, Pater,
 inquam, tuus, & Pater proximi
 tui, ad te loquatur. Qui Patrem
 vocat Deum, & proximum nō ha-
 bet pro fratre, hic mendax est, &
 veritas non est in eo. Recordare
 quid dicat tibi Saluator tuus: *Ex-*
emplum dedi vobis, ut quemadmo-
dum ego feci vobis, ita & vos fa-
ciatis mutuò; in hoc enim cogno-
 scitur quòd filij Dei estis. Noli
 igitur, anima mea, dicere verbo, &
 linguâ tantùm, sed opere & veri-
 tate; *Dominus autē considerat vias*
tuas, & gressus tuos dinumerat;
Omnes enim nuda & aperta sunt
ante oculos eius. Opera omnis car-

Ioan. 13

Hebr. 4.

Eccles.
39.

nis coram illo, & non est quicquam absconditum ab oculis eius. Vide ergo, anima mea, & diligenter perpende, quomodo erga filium Patris tui cælestis, fratrem nempe, & proximum tuum, voluntati Patris tui qui est in cælis satisfeceris; occurrent tibi statim argumenta quamplurima exigui in illum amoris; deprehendesque quòd illius infortunia tua nō duxeris; opem & auxilium illi non præstiteris, nec in necessitatibus suis, misericordiæ & fraternæ dilectionis visceribus compassus fueris: sed quòd fraternæ dilectionis loco, malevolentia & inuidia fratris tui flagraueris, eius opera vel malè interpretando, vel calumnijs inuadendo; cū vera nihilominus fraterna charitas con-

gau-

gaudeat proximo, qui est frater tuus, & filius patris tui; vides inquam; quàm longè sit à te fraternæ illius dilectionis vinculum, cuius apud Apostolum frequens est mentio, vt inuicem diligamus, Ephes. 5. non secus atque membra eiusdem corporis (& filij vnius patris) cùm vnum corpus omnes sumus (vnus sit nobis Pater) & in vno spiritu omnes vegetemur. Nunquid cùm videres proximum tuum afflictum vel tribulatum, fuit paratum cor tuum ad gemen- dum & compatiendum ei? nunquid oculi parati fuere ad flendum & videndum dolorem eius: manus ad largiendum: os ad consu- lendum & consilium dandum: pedes ad visitandum: aures ad audiendum vocem eius: brachia

ad subleuandum infirmum? Eia
ergo, anima mea, si ille quem tu
Patrem vocas, erga te sit tam sua-
uis & mitis, atque tam incredibili
benignitate te peccantem & of-
fendentem toleret, vt te conuer-
tat, vt magis in iustitia, & sancti-
tate proficias, an non deberes &
proximos tuos, qui sunt fratres
tui, & filij Patris tui cælestis, be-
nignè tolerare, & omnibus o-
mnia fieri, vt omnes Deo ac Pa-
tri tuo cælesti lucrifacias? Cùm
igitur dicis, PATER NOSTER,
non verbo & linguâ dicas tan-
tùm, sed opere & veritate. Amen.

QVI ES IN CÆLIS.

Quamuis Deus incomprehen-
sibilis sit & præsens in om-
nibus locis, ac rebus, nullisque ter-
minis sit definitus, sicut ipse de
seipso testatur: *Nunquid non cæ-
lum & terram ego impleo? quod*
& Propheta David expressit, quā-
do ait: *Si ascendero in calum, tu*
illic es: si descendero in infernum,
ades: si sumpsero pennas meas di-
sculo, & habitavero in extremis
maris, etenim illuc manus tua de-
ducet me, & tenebit me dextera
tua. Tamen dicitur sæpè in diui-
nis Scripturis habitare & habere
suum domicilium in cælo; primò,
vt vnusquisque agnosceret se ger-
men esse cæleste, & qui se Dei

Iere. 13.

Psal. 138

filium fateretur, viueret quasi Dei
filius. Deinde dicitur esse in cæ-
lis, vt excitentur hominum animi
ad contemplandam infinitam eius
p̄testatem, & maiestatem, quæ
maximè elucet in opere cælorum;
vnde in Psalmo dicitur: *Celi e-
narrant gloriam Dei, & opera
manuum eius annuntiat firma-
mentum.* Et illud: *Cælum celi
Domino, terram autem dedit filiis
hominum;* ibi enim est statio glo-
riæ, & sedes maiestatis eius, pala-
tium magnificentiæ, domus ele-
ctorum, paradisus omnium deli-
ciarum. *Quàm dilecta taberna-
cula tua Domine virtutum: con-
cupiscit & deficit anima mea in
atria Domini,* inquit Propheta.
Denique dicitur Pater noster,
QVI ES IN CÆLIS; vt ora-

turi

turi homines meminerint mentem animumq; esse referendū ad cælum : quia, *Omne datum optimum & omne donum perfectum desursum est descendens à Patre luminū.* Omnis enim postulatio nostra eorū, quæ ad huius vitæ vsum & necessitatem pertinent, nisi cum cælestibus sit coniuncta bonis, & ad illum finem dirigatur, inanis est, & indigna Christiano. Vnde Apostolus in epistola sua ad Colossenses : *Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt querite, ubi Christus est in dextra Dei sedens; quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram.* Et S. Matthæus : *Querite, inquit, primum regnum Dei, & iustitiam eius : & hæc omnia adjicientur vobis.* Tandem & vltimū dicitur, Pater noster, Q

Iacob. 5.

Col. 3.

Matt. 6.

Iaco. 5.

ES IN CÆLIS, quia non debemus vocare nobis Patrem super terram, cum vnus sit noster Pater qui in cælis est, à quo descendit omnis paternitas; neq; sperare debemus in parentibus carnalibus, sed tota nostra spes & confidentia collocanda est in Patre nostro qui est in cælis. Dominus apud S.

Mat. 23.

Matthæum ait: *Noli vocari Patrem tibi super terram; vnus est enim tibi Pater qui in cælis est.* Dedit enim unicuiq; id esse, quod est: composuit, & singulari quadam harmonia compegit corpus adornauitque omnes partes illius, tum membra, tum sensus: creauit & animam ad ipsius imaginem: vnde trahit anima admirabilem suam capacitatem, quam habet: quæ tanta est, vt omnes creaturæ & diuitiæ huius

mundi

mundi non sunt sufficientes ad implendum sinum eius capacitatis, ita ut inquieta sit anima hominis donec redeat ad prototypum, & imaginem cui similis facta fuit, in quo tota hominis perfectio, tota utilitas, totus honor, totum gaudium, tota quies, totum denique bonum suum positum est. Quare iuste Dominus per Prophetam Isaiam clamat indignans: *Audite* (inquit) *caeli, & auribus percipe terra, quoniam Dominus locutus est: Filios enutriui, & exaltaui: ipsi autem spreuerunt me. Cognouit bos possessorem suum, & asinus praesepe Domini sui; Israel me non cognouit, & populus meus non intellexit.*

Isaia 1

S O L I L O Q V I V M.

Recordare, ô anima mea, nobilitatis ortus tui, & splendoris generis tui; & noli vocari Patrem tibi super terram, cum vnus sit tibi Pater, qui in cælis est; manus enim eius fecerunt te, & plasmauerunt te, secundum corpus, egregiam formam, secundum animam, imaginem insignem Creatoris & Patris tui, qui est in cælis. Donis naturalibus ornauit te: dedit enim consilium ad deliberandum, ne præcipitanter ageres, sicut bruta animantia: dedit aures ad audiendum, quicquid profuturum tibi esset: dedit linguam ad interrogandum, si forsitan ignorares: dedit cor ad cogitandum,

quid

quid vtile, quid honestum, quid
 necessarium, quid fugiendum,
 quid tenendum, quid detestan-
 dum, & quid diligendum. Reuer-
 tere igitur, anima mea, ad Patrem
 tuum, qui est in cælis. Et noli
 vocari tibi Patrem super terram;
 cum vnus sit tibi Pater qui est in
 cælis. Nunquid ipse est à quo
 habes temporalia? dedit tibi po-
 testatem omnium: omnia enim
 propter te fecit. Respice vniuer-
 sum mundum, & considera si ali-
 quid sit quod tibi non seruiat? o-
 mnis natura, omnis creatura ad
 hunc finem cursum suum dirigit,
 vt vtilitati tuæ deseruiat. hoc cæ-
 lum, hæc terra, hic aër, hæc ma-
 ria, & quæ in eis sunt, sol & luna,
 stellæ & planetæ, omnia tibi fa-
 mulantur. Cælum ministrat lu-

mer

lu-

 m. m. m.
 m. m. m.

men in die, vt vigiles: tenebras in nocte, vt pauses: annus oblectationem per temporum vicissitudines tibi parit: tempore veris & æstatis, calorem: autumnus, plenitudines: hiemis, algorem: aër vitalem præbet statum, & omne genus avium ad tuum mittit obsequium. Aqua potum tibi tribuit, diuersorum genera piscium tibi ad tuum vsum ministrat. Terra te portat, te nutrit, pane confortat, vino lætificat, & omnis generis fructu oblectat; diuersis animalibus mensam tuam replet. Mundus pro te factus est, vt seruias illi qui te fecit & mundum. Noli igitur vocari tibi Patrem super terram, cum vnus sit tibi Pater qui est in cælis. Multiplicauit enim beneficia sua super te, subiecit omnia sub

pedi-

pedibus tuis, & sublimauit te su-
 per opera manuum suarū. *Quare*
ergo, anima mea, ita te deijcis? Ter-
ram diligis, & melior es; calū con-
templaris, & altior es, solo Creato-
re tuo inferior es; ideo te fecit &
creauit te Pater tuus qui est in
cælis, de terra, non tamen propter
terram, sed propter calum. Re-
uertere igitur, anima mea, re-
uertere de terra ista longinqua,
ad Patrem tuum, qui est in cæ-
lis, & domum paternam, &
noli vocari tibi Patrem super
terram, cū vnus sit tibi Pa-
ter, qui in cælis est. Vsquequò
gravi corde, ut quid diligis va-
nitatem, & quaritas menda-
cium? Cognouit bos possesso-
rem suum, & asinus praesepe Do-
mini sui, & tu non cognouisti

August.

Psalm.

Isaia i.

Patrem

Patrem tuum, & domum paternam. Egredere igitur de terra ista longinqua in qua incolatus tuus prolongatus fuit nimis, & revertere ad Patrem tuum, & ad domum paternam; hæreditas tua magna nimis, quæ nec fide capitur, spe non attingitur, charitate non comprehenditur, acquiri potest, æstimari non potest, merces tua multa est, & magna, pretiosa, & diuturna; & adeò magna, quòd nequit æstimari; adeò pretiosa, quòd nequit comparari; desideria & vota transgreditur, neque oculus vidit, neque auris audiuit, nec in cor hominis ascendit. Recordare igitur, anima mea, domus paternæ, extento in eam sursum corde, patriam tuam, patremque tuum super eam re-

gnato-

gnatorem, illustratorem, castas
& fortes delicias, solidum gau-
dium, & omnia bona ineffabilia,
& noli vocari tibi Patrem super
terram, cum vnus sit tibi Pater,
qui in cælis est. Amen.

PETITIO I.

Sanctificetur nomen tuum.

HVcusque fuit Procœmium
Orationis Dominicæ ad sub-
sequentes petitiones. Et vt ordi-
ne procederet Oratio, Saluator ac
Magister noster cælestis, petiti-
onem hanc de summo bono prin-
cipem, & caput constituit reliqua-
rum petitionum; docens nos
priusquam ea quæ nobis aut pro-

ximo cuique opus sint, postule-
mus; quæ propria sunt Dei, pete-
re debere, plusque Deum quam
nos ipsos diligere. Et quoniam
petitio est earum rerum, quibus
caremus, nec verò Deo (id est, na-
turæ diuinæ) fieri possit accessio,
cùm illa natura sit omni perfectio-
ne cumulata; tamen sint quædam
quæ à Deo, ipsi Deo petimus, quæ
ad externam eius gloriam perti-
nent, nempe vt Dei nomen notius
sit gentibus, vt eius Regnum am-
plificetur, vt plures quotidie obe-
diant diuino numini: nam licet eius
nomen non egeat aliqua sanctifi-
catione, cùm *sanctum & terribile*
sit nomen eius, tamen in terris lon-
gè minori honore afficitur, quàm
par est; nonnunquã etiam maledi-
ctis & nefariis vocibus violatur, vt

Psalm. 110.

testa-

testatur Apostolus: *Nomen Dei per vos blasphemat* inter gentes. Rom. 2.
 Quod & ipse Dominus exprobrat apud Ezechielem, dicens: *Ingressi sunt ad gentes, ad quas introierant, & polluerunt nomen sanctum meum, cum diceretur de eis: Populus Domini iste est, & de terra eius egressi sunt.* Ezech. 36.
 Qualis enim est vita, & ut sunt eorum mores, qui religionem profitentur, sic de religione ipsa, deque eius auctore, vulgares homines iudicant; quare Saluator noster adhortatur nos, ut nostris virtutibus excitemus homines ad laudem & praedicationem diuini nominis, Matth. 5. Sic
luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui est in caelis. Item: *Conuersationem ve-* 1. Cor. 2.

Sap.

Catech.
Trid.

stram inter gentes habentes bonam, ut ex bonis operibus vos considerantes, glorificent Deū. Boni enim filij non solum Patrem Deum orant verbis, sed re etiā, & actione conantur, ut eluceat in ipsis sanctificatio & honor eius, nam, ut ait Salomon, gloria patris, est filius sapiens. Cū ergo dicimus, SANCTIFICETVR NOMEN TVVM, cupimus & petimus, ut laudibus, honore, & gloriā celebretur eius sanctum Nomen, & ut omnes infideles & hæretici cognoscant, colant, ac Deum venerentur; & in ipso veram quærant sanctitatem, & ut in nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Baptismi Sacramentum suscipiant, necnon ut ij, qui flagitiis & peccatis amiserunt Baptismi integritatem,

tatem, & stolum Innocentiæ, ad
 cor & sanitatem redeant; & Sa-
 cramento poenitiæ redimant
 pristinam Sanctitatē: cognoscant-
 que omnia quæcunq; habent siue
 sint temporalia, siue spiritualia, se
 à Deo accepisse, à quo est omne da-
 tum optimum & omne donum per-
 fectum. Quòd si filij honorare, &
 venerari tenentur parentes carna-
 les; *Honora*, inquit Scriptura, *pa-
 trem tuum, & gemitus matris tue
 non obliuiscaris*, memento quo-
 niam nisi per ipsos non fuisses; ita
 vt grauitè irascatur Deus contra-
 facientibus, sicut scriptum testatur
 de Cham, qui cū patrem Noë ir-
 rideret, maledictionem cum tota
 sua posteritate meruit. Et de Ab-
 salone qui cū bellum contra pa-
 trem suum Dauidem mouisset,

Iacobi
5.

Eccl. 7.

Genes. 9

2. Reg.
18.

capillis propriis suspensus est. Si ergo ita res se habeat, vt parentes carnales venerari teneamur, & nisi faciamus minetur Dominus, cō quòd aliqua ex partē cooperati sint in fabrica corporis huius: quanto magis tenemur honorare, & venerari Patrem nostrum cælestem, & eius sanctum nomen sanctificare, qui cum illis corpus, & sine illis animam formavit: animam dico, quæ infinitis modis corpore nobilior est, & excellentior, & sine qua corpus nihil esset nisi vile sterquilinum. Quid enim aliud sunt parentes, quàm instrumenta quædā, quorum ope exiguā sanè Deus hanc fabricam corpoream ædificauit? Si itaque tantus honor debeat operis instrumento, quantus honor debetur architecto qui

fecit

fecit illud? Apostoli licet flagellati, profiteri nomen Domini sui non verebantur: *Ibant enim gaudentes à conspectu Concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine IESU contumeliam pati.* Multi iuvenes, virgines, & mulieres elegerunt potius milles mori, quàm à confessione illius nominis amoveri. Testis est Apostolus Paulus, qui non solum alligari, sed etiam mori paratus fuit in Hierusalem propter nomen Domini IESU CHRISTI. Ibique numerat multa quæ passus fuit pro honore & sanctificatione diuini illius nominis. Tandem Romam veniens, & à Nerone Imperatore comprehensus, iussus est decollari, cò quòd ne episcò illud suprabenedictum men prædicaret. Item de sapien-

Act. 5.

Act. 21.

2. Cor. 2

2. Mach.

7.

2. Mach.

6.

2. Mach

6.

1. Petr. 2.

tissima illa femina legimus, Matre
 scilicet Machabæorum, quod cum
 Antiochus cogeret Iudæos con-
 tra legem facere, respondet illa
 cum septem filiis: *Parati sumus
 prius mori quam leges patrias pre-
 uaricari.* Hoc fecit & iustus ille
 Eleazarus, quem cum Antiochus
 cogere voluit suillas carnes come-
 dere, & legem Dei frangere, alio-
 quin eum occideret, quidam amici
 eius, licitas carnes offerentes, ro-
 gauerunt eum secretè, vt simularet
 se suillas carnes comedere; qui re-
 nuens dixit: *Adolescentibus fortè
 relinquam exemplum.* Et elegit
 potius mori, quam malum exem-
 plum in aliis relinquere. *Charissimi,
 obsecro vos* (inquit S. Petrus) *tan-
 quam aduenas & peregrinos, abs-
 tinere vos à carnalibus desiderijs,*

qua

qua militant aduersus animam,
conuersationem vestram inter gen-
tes habentes bonam, ut in eo quod
detrectent de nobis tanquam de
malefactoribus, ex bonis operibus
vos considerantes glorificent Deum
in die visitationis. Item S. Iacobus:

Quis sapiens & disciplinatus inter
vos? Ostendat ex bona conuersatione
operationem suam in mansuetudi-
ne sapientie. Neque enim osten-
tare debemus opera nostra ob va-
nam gloriam, sicut multi faciunt,
quibus Dominus exprobrat, di-
cens: Omnia opera sua, faciunt, ut
videantur ab hominibus. Amen di-
co vobis, quia receperunt mercedem
suam. Non enim debemus tuba
canere, dum quid boni agimus, id
est, pompam vanæ laudis appete-
re; sicut Ezechias, qui ostendit

Iacob. 3

Matth.
23.Esaiæ
39.

Babylonis omnia secreta Templi, thesauros, & cellam aromatum ob vanam gloriam, quam ob rem arguit eum Dominus per Prophetam Esaiam, dicens: *Quia ostendisti eis ista, venient Babylonij & auferent omnia hac.* Quod & postea euenit. Sed omnia quæ agimus, ad gloriam Dei & sanctificationem eius nominis, necnon in proximorum ædificationem agere debemus. *Omnia quæcumque facitis in verbo aut in opere, in nomine Domini IESU CHRISTI facite, gratias agentes Deo & Patri per ipsum, ait Apost.* Rursum, *Sine ergo manducatis, sine bibitis, sine aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.* Et S. Gregorius multa de hac re scribens, concludit, dicens: *Hoc autem dico,*

non

Coloss.

3.

1. Cor.

10.

S. Greg.

hom. 2.

in Euāg.

non ut proximi opera nostra nō videant, cū scriptum sit; Videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrū qui in calis est; sed ut per hoc quod agimus, laudes exterius non queramus. Sic autem sit opus in publico, quatenus intentio maneat in occulto, ut & de bono opere proximis praebeamus exemplū, & tamen per intentionem qua soli Deo placere querimus, semper optemus secretum.

SOLILOQVIVM.

EGo sum, ō Pater celestis, ego sū qui etsi Christianus & professione Catholicus, non sanctificaui nomē tuū; homines non viderunt opera mea bona, & ideō non glorificauerunt te: & considerantes malam meam conuersationem,

non sanctificauerunt, neque laudauerunt tuum sanctum nomen. Videor audire me omnium creaturarum accusationes vociferantium contra me, & dicentium; Hic est qui contempsit & offendit communem nostrum Dominum, non sanctificando eius sanctum nomen; hic est, qui quantum in se fuit diuinam bonitatem, potentiam, sapientiam, & sanctum nomen euerit. Hic est qui nullum habuit respectum Dei, nihil diuinam illam maiestatem reueritus fuit. Hic est qui sanctum Dei nomen maluit blasphemare, quam fragilem hominem offendere. Hic est, qui nobis omnibus turpiter abusus est; cum enim uti nobis debuisset ad gloriam, honorem & sanctificationem diuini nominis, fecit nos

seruire

seruire sibi, & suis deliciis. Erat anima eius facta formosissima ad insignem imaginem & similitudinem Dei Creatoris nostri; ille verò hanc contaminauit, & denigrauit impiâ suâ conuersatione. Hic venenum suum in multos effudit, aliosque ad consortium suæ iniquitatis seduxit, non contentus, vt solus Deum offenderet, & eius sanctum nomen non sanctificaret, sed studiosè ad laborans, vt quamplurimos ad eandem impietatem adduceret. Deum non propter Deum amauit, sed propter seipsū; secundum propria desideria vivere voluit, & appetitus suos in omnibus sequi, quantum potuit. Quomodo oculis suis vsus est aliter, quàm vt eos rebus vanis atq; inanibus spectaculis oblectaret?

aures eius quibus sermonibus pa-
tuerunt, si nō fabulosis, obscænis,
inutilibus, & mendacibus? lingua
eius quid aliud protulit nisi periur-
ria, murmura, blasphemias? gustus,
tactus, & odoratus eius quibus re-
bus potissimū studuerunt aliis,
quā quæ appetitui dulces, carniq;
gratæ fuere, & libidini satissacere
potuere? quomodo Sacramentis, &
donis spiritualibus usus est? diui-
tias, aliq; huius vitæ cōmoda illi à
Deo communi nostro Creatore, ut
viueret concessa, quibus rebus im-
pedit? quā immorigerus, atq; in-
tractabilis parentibus? inobediens
superioribus? quā tardus & som-
nolentus ad cultū Creatoris sui &
nostri? quā longè fuit semper ab
illo illud amoris vinculū erga pro-
ximū? quale exemplū præbuit be-

nefa

nefaciēdi? quod si aliqua bona opera fecit, quot sunt quę sordibus vanę glorię pura & ab omni mundano strepitu sunt aliena? qui dū oraret, amavit in synagogis, & angulis platearū, sicut hypocritę, orare, vt videretur ab hominibus; qui dū ieiunaret, exterminavit faciē suā tristitiā, vt appareret hominibus ieiunans; qui dum faceret eleēmosynā, tuba cecinit, vt honorificaretur ab hominibus, ideo q; recepit mercedē suā, quia hęc non propter Deū, sed propter se fecit. Meritō itaq; omnes creaturę insurgunt, & me cōdemnant, dicētes; Venite oppugnemus, & interficiamus hunc impostorē, blasphematorem, & contemptorem Creatoris nostri. Væ misero mihi, & infœlici; quid faciam? quō ibo. postquam omnes Creaturę

contra

contra me armatae sunt? quò fugiam? quis me recipiet postquam omnes creaturas offendi? Deum Creatorem contempsi, Angelos irritavi, Sanctos contristavi, homines malâ meâ conuersatione scandalizavi, & omnibus rebus creatis abusus fui? nescio itaque miser, imò ter quaterve miser quid faciam? nulla enim est creatura quæ me defendat, imò propria consciëntia me impugnat, dicens: Tu es ille filius proteruus, & contumax, qui audire contempsisti monita Patris tui cælestis, noluisti sanctificare sanctum & diuinum nomen eius. Sed scio quid faciam, & nullo alio præter te, sapientissime Domine, inspirante scio. Ingemiscam ex toto corde ad Patrem meum cælestem & Creatorem meum, ei que dicam:

Domine

Domine mi, ecce ego sum infensus
ille hostis per quem non fuit san-
ctificatum nomen tuum; neque
luxit lux mea coram hominibus,
vt videntes opera mea bona, glo-
rificarent te. Heu Domine, an ergo
mihi desperandum est? non certè;
cùm enim misericordiæ tuæ non
sit numerus, & in persona illius
boni Patris Euangelici tantâ cha-
ritate filium poenitentem recepe-
ris, planè confido, me, si de ante-
acta vita dolens & poenitentiam
agens ad te Patrem meum reuer-
tero, non eiectum, sed receptum à
te misericordissimo Patre si non
vt filium obsequentem, saltem vt
poenitentem. Extende itaque super
me hominem infeliciissimum mi-
sericordiam tuam: da domine, vt
neque luto carnalis concupiscen-
tiæ,

tiæ, neque fumo sæcularis honoris, neque puluere terrenarum cogitationum foedare vel denigrare valeam tuum sanctum nomen. Omnes honores, voluptates, diuitiæ, & delitiæ fugiant procul à me; nulla deinceps fiat in anima mea earum memoria; in omnibus rebus non aliud quæram, quàm gloriam, honorem, & sanctificationem tui sancti nominis. Cùm eleëmofynas fecero, nesciat sinistra manus quid faciat dextra; cùm orauero, intra-
bo in cubiculum meum, & clauso ostio orabo; cùm ieiunauero, vngam caput, & faciem meam laudabo, ne videar hominibus ieiunare, *ut & bona opera quæ agam, cum magna cautela teneam, ne per bona opera mea, fauor aut gratia humana intendatur, & quod foris*
osten-

ostenditur, intus à mercede euacuatur. Narrabo nomen tuum fratribus meis: omnes videntes me, lætabuntur, & sanctificabunt nomen tuum, glorificantes & benedicentes te: humiliabo memetipsum, ut tuum nomen exaltetur; lætabor in conuitijs & calumniis: gaudebo cum me spreuerint & contempserint homines; gratulabor, cum defectus & peccata mea reuelabuntur, meipsum abnegabo, tollā crucem meam, & sequar te. Hoc si fecero, scio & verè scio quòd creaturas omnes (quāuis à me prius offensas) ad cōpassionē cōmouebo: quodq; omnes illæ, quæ ante leuârūt vocē cōtra me, nunc vice versâ summo me fauore prosequētur, & orationibus suis apud Patrē meū qui est in cælis pro me intercedent. Amē.

PETITIO II.

Adveniat Regnum tuum.

IN priorē verò petitione postulavimus, quæ sunt propria Dei, gloriam, scilicet, & sanctificationem diuini Nominis. Hanc alteram petitionem, quæ nostra sunt, postulamus, salutem nempe animæ; *Querite*, inquit Saluator noster, *primum Regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adjicientur vobis.* Et quidem tanta vis & copia rerum cælestium, hanc petitione continetur, ut omnia complectatur, quæ ad corpoream & spiritualem vitam tuendam sunt necessaria; huc enim termi-

natur omnis Euangelij prædicatione, testante Domino; Et aliis ciuitatibus oportet me euangelizare regnum Dei, quia ideò missus sum. quod & prædicare iussit Apostolos, dicens: *Euntes autem prædicare, dicentes: quia appropinquauit regnum cælorum.* Hic fuit præcipuus finis discursus Christi Domini post resurrectionem cum discipulis suis, nempe; *Lequens de regno Dei.* Licet enim regnum Dei multa in diuinis litteris significet frequentius tamen sumitur vel pro regno *Natura*, vel pro regno *Gratia*, vel pro regno *Gloria*. Regnum *Natura* dici potest, illa potestas quam habet Deus in omnem hominem, rerumque vniuersitatem, & prouidentia, quâ cuncta regit, & moderatur. De hoc Regno

Luc. 4.

Mat. 10.

Act. 1.

Catech. Trid.

Mat. 28.

loquitur Christus Dominus, quando ait: *Data est mihi omnis potestas in celo & in terra.* dixerat enim illi Pater: *Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessiones tuas terminos terra.*

Psal. 2.

Reges eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringes eos. De isto quoque regno loquebatur

Esth. 13

Mardocheus ille: *Domine, inquit, Deus Rex omnipotens, in ditione enim tua cuncta sunt posita, & non est qui tue possit resistere voluntati. Dominus omnium es, nec est qui resistat Maieitati tue.* Licet enim peccatores malum contra Deum faciant, & praecepta eius non custodiant; hoc fit, quia non impedit, sed permittit, & ut quod voluntarie, & cum delectatione perpetrât, inuoluntarie, & cum dolore soluant.

Non

Non enim, inquit August. iuste vindicarētur, nisi liberā fierēt volūtate.

Et S. Hieronymus: *Liberi arbitrij nos condidit Deus, nec ad virtutes, nec ad vitia, necessitate trahimur; alioqui ubi necessitas, nec damnatio, nec corona.*

S. Aug.
lib. de
lib. arb.
cap 13.
S. Hier.
libr. 2.
contra
Iovin.

Regnum Gratiae est illa singularis providentiae ratio, quā Deus pios & sanctos homines curat, & animas eorum possidet. Vnde ait Dominus: *Regnū meū nō est ex hoc mūdo.* quasi diceret, Regnum meū non est sicut regnum Imperatorum, Regum, seu Principū, qui expetiti, ac ab hominibus delecti, praesunt civitatibus, provinciis seu regnis, sed ut Apost. meus ait: *Regnū Dei iustitia est, & pax, & gaudiū in Spiritu scto.* Regnat enim in nobis Deus per virtutes intimas,

Ioan. 18

Rom. 14

Fidem, Spem, & Charitatē, quibus virtutibus regni quodam modo partes efficiuntur, & Deo peculiari quadam ratione subiecti ad eius cultum, & venerationem consecramur. De hoc Regno legitur

Luc. 17.

apud S. Lucam : *Regnum Dei intra vos est.* Item apud Apostolum

1. Cor.

Paulum : *Nescitis quia templum*

3.

Dei estis, & Spiritus Dei habet in vobis. Anima iusti, sanctus est sa-

Sap. 7.

pientia, ait Solomon.

S. Aug.
lib. 1. de
Ser. in
Mont.

Regnum verò Glorie, quod præcipue postulamus in hac per-
tione, ut adueniat (sicut affirmant
S. Augustinus & S. Hieronymus,)

S. Hier.
in cap.
6. super
Matth.

est illud de quo loquitur Christus
Dominus apud S. Matthæum, di-
cens : *Venite benedicti Patris mei,*

Mat. 25

*possidere paratum vobis regnum &
constitutione mundi. Hoc regnum*

bonus

bonus ille latro in cruce pendens
 expetiuit à Salvatore nostro,
 quando ait : *Memento mei, cum
 veneris in regnum tuum.* San-
 ctus quoq; Ioannes meminithuius
 regni, dicens : *Nisi quis renatus
 fuerit ex aqua & Spiritu sancto,
 non potest introire in regnum Dei.*
 Item Apostolus ad Ephesios :
*Omnis fornicator, aut immundus,
 aut auarus, (quod est Idolorum
 seruitus) non habet hereditatem
 in Regno Christi & Dei.* Rursum
 ad discipulum suum Titum scri-
 bens, commendat memoriam
 huius Regni; *Apparuit enim (in-
 quit) gratia Dei Salvatoris nostri
 omnibus hominibus, erudiens nos,
 ut abnegantes impietatem, & se-
 claria desideria, sobriè, & iustè
 & pie manamus in hoc seculo, ex-*

Luc. 13.

Ioan. 3.

Ephes. 5.

Tit. 2.

spectantes beatam spem & aduentum gloria magni Dei, & Salvatoris nostri Iesu Christi.

Ex his enim patet quæ sit communis significatio regni Dei, & quid sibi hæc petitio propriè velit, dum precamur, *Adveniat regnum tuum*; primùm enim petimus à Deo, ut regnum Christi, quod est Ecclesia propageetur, ut infideles, Iudæi, hæretici, & schismatici, se ad fidem Christi Domini, & veri Dei cognitionem convertant, ut impleatur desiderium Isaiaë, dicentis: *Dilata locum terrorij tui, & pelles tabernaculorum tuorum extende: longos fac funiculos tuos, & claves tuas consolida, ad dextram enim, & ad levam penetrabis, quia dominabitur tui, qui fecit te.* Rursum:

Isa. 54.

Ambu-

*Ambulabunt gentes in lumine tuo,
& Reges in splendore ortus tui. Le-
ua in circuitu oculos tuos, & vide:
omnes isti congregati sunt, vene-
runt tibi: filij tui de longè venient,
& filia tua de latere surgent.*

Cap. 60.

Petimus etiam, vt solus in no-
bis viuatur, solus in nobis regnet
Deus, discussâ caligine peccato-
rum: Satanæ vt tollatur imperium:
vt vincat & triumphet Christus:
vt eius leges, monita atq; decre-
ta toto orbe terrarum vigeant, &
vt tandem aliquando ad regnum
gloriæ perueniamus, & ad consti-
tutam ex omni æternitate posses-
sionem regni cælestis, vbi hoc
regno, quod est ipse Deus, per o-
mnem perfruamur æternitatem.

Catech.
Trid.

SOLILOQVIUM.

QUære, anima mea, quod quæris, sed non ubi quæris; primum quære regnum Dei, & iustitiam eius, & dic: Domine, adueniat regnum tuum, & hæc inferiora adiicientur tibi; qui enim regnum Dei habet, Deum & quæcunque desiderare potest, habet, quia Deus est omnia in omnibus: quid ergo post multa vagaris, ô anima mea, quærendo multa bona corporis tui? ama vnum bonum in quo sunt omnia bona, & sufficit; totum ibi erit, quicquid amas, & quicquid desideras: si diuitias amas, ibi sunt diuitiæ; *Gloria enim & diuitiæ sunt in domo eius.* Omnes diuitiæ regni mundi falsa

psa. 111.

sunt

sunt & periturae, ubi ærugo consumit, & fures effodiunt, & furantur. Quid enim profuerunt Croeso omnes diuitiæ suæ, qui legitur ditissimus fuisse, & tamen damnatus est? si verè diues esse cupis, veras diuitias ama, fac tibi sacculos qui nō veterascunt, & thesaurum non deficientem in celo, ubi fur non appropiat, neq; tinea corrumpit. Eia ergo, anima mea, aliorū insipientia te erudiat, & audi Dominum & Magistrum tuum per os David loquentem: *Beatum dixerunt* (stulti & filij regni mundi) *populū cui hæc sunt; diuitiæ videlicet exuberantes; re autem verā beatus populus, cuius Dominus Deus eius.* Quære igitur, anima mea, quod quæris, sed non ubi quæris; primum quære regnū Dei & iustitiam

Psa. 14

tiam

Sap. 5.

tiam eius, & dic Domino : *Adveniat regnum tuum*, & cætera corruptibilia regni mundi quę in pretio habentur, adiicientur tibi. Si longam & salubrem vitam desideras, ibi sana æternitas & æterna fanitas, quia *iusti in perpetuum vivunt*. Nullus ibi moritur, iuventus ibi nunquam senescit: ibi senectus nunquam marcescit: ibi fortitudo sine debilitate: fanitas sine infirmitate: vita sine morte; quod si amas istam miseram & fluidam vitam, ubi cum tanto labore vivitur, & tandem moritur: ubi iuventus sicut flos agri cito decidit & arescit, ubi senectus est morbus: ubi timor, ubi dolor, ubi tribulatio & infirmitas; ubi mors. Quanto magis amare & desiderare debes illam beatam vitam in regno Dei, *ubi neque luctus, neque*

clamor,

clamor, sed nec ullus dolor, & mors
 ultra non dominabitur. Quære igitur
 anima mea, quod quæris, sed
 nō vbi quæris; primū quære regnū
 cælorū, & iustitiā eius, & dic: Dñe,
 adueniat regnū tuū; & vita sine ter-
 mino adueniet tibi. Si delectēt pul-
 chritudines; ibi *fulgebunt iusti sicut*
sol. hāc pulchritudinē quære, nō illā
 mundanam, quæ ad modicū durat,
 sicut pulchritudo floris, quæ citō
 decidit & arefcit. Quid profuit
 Absaloni pulchritudo sua, qui pul-
 cherrimus fuit in toto Israel: à plā-
 ta pedis vsq; ad verticē nō erat in
 eo macula. Cæsaries eius lōgissimā
 atq; pulcherrima fuit; hāc emebāt
 mulieres, vt crines suos suborna-
 rēt. Quid inquā profuit pulchritu-
 do tāta? nūquid malā morte inter-
 ij? quære igitur, anima mea, quod

Mat. 13.

2. Reg.
18.

quæ-

quæris, sed non ubi quæris: quære
primum regnū Dei, & iustitiā eius,
& dic: Domine, adueniat regnum
tuū; & omnis pulchritudo adicietur
tibi. Si sapientiā cupis: ibi perfectissimè inuenitur, ibi cognoscitur
Patris potentia, Filij sapientia,
& Spiritus sancti benignissima
clementia: ibi erit cognitio rerum
omnium; quid enim non videt, qui
scientem omnia videt? ibi sapientia
huius regni mundi est quædam
fatuitas: ibi sapientia Salomonis
est quædam stultitia; qui tamen
legitur fuisse sapientissimus. Sed
heu! quid profuit sibi sapientia sua,
qui tamē in fine vitæ suæ à mulieribus
victus, illudebatur, & idola
adorabat? & quid profuit Achitophel
sapienti consilium suū? cuius
consiliū fuit in Israel quasi qui cō-

sulceret.

3. Reg.

11.

2. Reg

fuleret Deum. Nunquid seipsum
laqueo suspendit, & malā morte
interijt? quare igitur, anima mea,
quod quæris, sed non vbi quæris;
primū quære regnū Dei & iusti-
tiā eius; & dic: Domine, adueniat
regnū tuum; & omnis sapientia ap-
propinquabit tibi. Si delitiæ pla-
cent; de torrente voluptatis suæ
Deus in regno suo suos potabit.
Cui comparata aliunde omnis iu-
cunditas mæror est, omne dulce
amarum est; omne decus fatidum,
omne quod cui q; delectare potest
molestum; cui Dei bonitas in infi-
nitum excedat omnem bonitatem;
ibi erit omnis plenitudo objecta
visui, omnis harmonia resonans
auditi, omnis dulcedo influens
gutturi, omnis sanitas subiecta ta-
ctui, fragor omnium aromatum fumi-

3. Reg.
9. & 10.

3. Reg.
11.

gans olfactum, sola pręgustatio illius gaudiij plus valet, quàm omnes deliciae huius mudi, quae hominem miserum, non foelicę reddunt, citò transeunt, & erunt quasi nō fuissent. Eleua, o anima mea, mentis oculos & vide Salomonē delicijs affluentem; nullus enim legitur tantas habuisse sicut ipse, nam à iuuentute cepit exercere delicias, & sic vixit vsq; ad vitę finem; decimo autem anno ætatis suę factus est rex, & in vndecimo duxit vxorem; ditissimus & potentissimus fuit in diebus suis: tantum habuit de auro & argento in Hierusalem, quòd argentum quasi lapides reputaret; multam familiam habuit: pulcherrima ædificia: pulcherrimas vxores: septuaginta Reginas, & trecentas concubinas, & adolescen-

tula-

tularum non erat numerus : multos equos , quadraginta millia præsepia equorum currilium : duodecim millia Equestrium : cibis eius erat singulis diebus triginta chori similæ , & septuaginta chori farinæ : decem boues pingues : viginti boues pascuales : centum arietes , exceptâ venatione innumerabilium ceruorum , caprarum , bubalorum , altilium , & piscium , qui quotidie ab omnibus finibus eius asportabantur. Non longè à Hierusalem erat hortus deliciarum , ad quem solitus erat ire in curru , & præcedebant eum adolescentes pulcherrimi trecenti habentes trecentas peltas , siue clypeos aureos. Custodes qui excubabât ante fores domus sue , quinquaginta , habentes quinquaginta

scuta aurea, & tot lanceas æreas:
fecit sibi cantores & cantatrices, &
delicias filiorum hominum, & omnia
quæ desiderauerunt oculi eius, non
negavit eis, non prohibuit cor suum
quin omni voluptate frueretur, &
oblectaret se in his quæ præpara-
uerat, & hanc ratus est partem suam
si vteretur labore suo. Vide itaq;
animi mea, quietem maximam, si
vlla in rebus creatis haberi possit,
nihil enim illi defuit; sed interroga
ipsum, si in tantis deliciis quietem
inuenerit. *Cum* (inquit) *me conuer-*
tissem ad vniuersa opera quæ fece-
rant manus mea, & ad labores qui-
bus frustra sudaueram, vidi in om-
nibus vanitatem & afflictionem
animi, & nihil permanere sub sole.
non ergo quietem inuenit Salomon
in tantis delicijs. Quære igitur, o

anima

anima mea, quod quæris, sed non
vbi quæris; primum quære regnum
Dei, & iustitiam eius, & dic: Do
mine, adueniat regnum tuum; &
tantæ deliciæ adicientur tibi, qua
les nec oculus vidit, nec auris au
diuit, nec in cor hominis ascende
runt. Agnosce itaque anima mea,
quàm bonum, quàm equum & sa
lutare sit petere, vt adueniat re
gnum Dei; cætera autē huius regni
mundi vanitatem esse, & afflictio
nem spiritus, quæ apparentia & nō
existentia dicenda sunt, quæ non
solantur, sed affligunt, quoniam
requiruntur cum labore, possiden
tur cum timore, & amittuntur cum
dolore. Trahat mundus, terreat
Diabolus, impugnet caro, nullus
labor derisus, nullū tempus longum
quæ gloria æternitatis acquiritur:

nam sicut sc. habet punctū ad lineā,
sicut vnitas ad numerum, & sicut
centrū ad circumferentiam: sic po-
ster omnis labor respectu gloriæ
regni æterni. Despice ergo anima
mea, si sapis, hoc regnū mundi, &
exclama ad Dominū; Domine Deus
meus cui placuit me creare capace
regni tui, imple quæso pectus hoc
amore illius regni; ô Deus meus,
sit pars mea, & sors mea in regno
illo; nolo, Domine, mihi des regi-
men in hoc regno mundi nolo des
diuitias, & voluptates hęc: sed cō-
serua mihi omnia hęc, vt inueniā
ea in regno tuo, & dicat tibi anima
mea: *Quid mihi est in calo, & à te
quid volui super terram? Deus cor-
dis mei, & pars mea Deus in ater-
num, nisi vt adueniat Regnum
tuum. Amen.*

Psal. 72.

PETITIO III.

Fiat voluntas tua sicut in cælo, & in terra.

IN priori Petitione postulauimus regnum cæleste, id est, vitā æternam & animæ nostræ salutē; iam verò in hac Petitione petimus à Deo mediū congruum ad illam vitam æternā obtinendam, Gratiā scilicet Dei, vt fiat in nobis voluntas eius; nec immeritò quidem Deū obsecramus, vt in nobis fiat voluntas eius; nam à principio, Deus proprij boni appetitionem homini, ingenerauit, vt naturali quodam pronensione, suum quæreretur, &

expeteret finem : ita ut à voluntate Dei minimè declinaret : tamē hunc amorem , necnon perfectam obedientiam sibi ingentiam atque bona quæcunq; iustitiæ originalis primus homo suâ prævaricatione amisit & præcipuum virtutis studium obscuravit , cumque ad imaginem Dei factus esset , imaginem illam scedavit , inquinavit , luccque sapientia , & decore Iustitiæ se suosq; polleros spolavit ; hoc propheta Regius innuit , dicēs :

Et homo cum in honore esset , non intellexit : comparatus est iumentis insipientibus , & similis factus est illis . Item ; Omnes declinauerunt , simul inuiles facti sunt : non est qui faciat bonum , non est usque ad unam . Et illud Genesis : Sensus & cogitatio humani cordis in malum

prona

prona sunt ab adolescentia sua.
 Quod & Apostolus Paulus ad
 Romanos scribens, in se expertum
 fuisse ingenuè fatetur. Scio enim,
 inquit, quia non habitat in me (hoc
 est, in carne mea) bonum. Rursum:
Video autem aliam legem in mem-
bris meis, repugnantem legi mentis
meae, & captivantem me in lege
peccati, quae est in membris meis.
 Nam ut semel primus homo iusti-
 tiam originalem, quā tanquā fra-
 no quodam cupiditates regebantur,
 perdidit, minimè ratio ita con-
 tinere potuit, ut ea non appetere,
 quae etiam rationi repugnarent,
 adinstar pueri, qui ludicris sermo-
 nibus & actionibus deditus, &
 suo relictus arbitrio temerè mo-
 uetur ad omnia. Sic enim lo-
 quitur Sapientia: *Vsquequò par-*

Rom. 7.

Ibidem.

Prov. 1.

Isaia. 5.

1. Cor.
14.

uuli diligitis infantiam, & stulti
ea quæ sibi sunt noxia cupient? Et:
Ve qui dicitis malum, bonum, &
bonum, malum: ponentes tenebras
lucem, & lucem tenebras: ponentes
amarum in dulce, & dulce in ama-
rum. Quare Apostolus scribens
ad Corinthios: Nolite (inquit) pue-
ri effici sensibus. Cum itaque in
maiori inanitate & errore verse-
mur quam illa puerilis ætas cui
abest humana prudentia, ita ut ab-
iectâ obedientiâ & Dei voluntate,
nostrâ sequamur. Bonum igitur,
æquum & salutare erit, ut homo
domesticis hostibus oppugnatus,
ad illud tantorum malorum reme-
dium confugiat, & petat à Deo, ut
fiat voluntas eius in nobis; quæ
autem sit voluntas Dei, Aposto-
lus nos admonet, dicens; quòd

fit

sit *bona, beneplacens, & perfecta.*
 Dicitur enim *bona*, quia docet ut
 à mala vita ad Deum conuertamur.
 Huius rei testimonium habemus
 apud Ezechielem: *Nunquid voluntatis
 mea est mors impij, dicit Dominus Deus;
 nolo mortem peccatoris, sed ut magis
 conuertatur & viuat.* Et apud
 S. Matthæum: *Non est voluntas apud
 Patrem nostrum qui in celis est, ut
 pereat unus de pusillis istis.* Et ideo
 misericors Deus peccatorem non statim
 percutit, cum peccat, sed misericor-
 diter expectat. *Misericordie Domini,
 quia non sumus consumpti.* Dissimulat
 enim peccata hominū propter pœnitentiam,
 quia voluntas eius est, ut conuertan-
 tur & viuant, & ideo expectat.

Rom. 12

Ezech. 18.

Matth. 18.

Tren. 3.

1. Theff. *Hæc voluntas Dei sanctificatio ve-*
 + *stra, ait Apostolus, ut mundenur,*
scilicet à peccatis nostris, sicut in
 Euangelio legimus de illo leproso,
 Matth. 3 *qui venit ad IESUM, dicens: Pa-*
mine, si vis potes mundare. & Ra-
tim respondit: Volo, mundare.

Deinde dicit Apostolus, quod
 voluntas Dei sit beneplacens, quia
 nos docet facere bona, & in vir-
 tutum actibus fortiter nos exer-
 cere. Sic est voluntas Dei (inquit S.
 Petrus) ut benefacientes obmutes-
 cere facistis imprudentium homi-
 num ignorantiam: scilicet, ut bo-
 na opera faciendo proficiamus.

Tit. 3. Et Apostolus Paulus ad Titum:
Fidelis (inquit) sermo est, & de iis
te volo confirmare, ut curent bonis
operibus præesse, qui credunt Deo.

Col. 1. Item ad Colossenses: Ideò & nos

ex qua die audiimus non cessa-
mus pro vobis orantes, & postulan-
tes, ut impleamini agnitione volun-
tatis eius, in omni sapientia & in-
tellectu spirituali, ut ambuletis di-
gnè Deo, per omnia placentes, in
omni opere bono fructificantes.

Denique dicit, quòd voluntas
Dei sit perfecta, quia nos docet
perseuerare in bona vita, quam in-
choamus: Hæc est voluntas eius, ait
Saluator noster, qui misit me Pa-
tris, ut omne quod dedit mihi, non
perdam ex eo. Sola enim perseuc-
rantia facit ut non perdatur ho-
mo; Nam qui perseuerauerit in fi-
ne, hic saluus erit. Non enim in-
cepisse (inquit S. Hieronymus) sed
perfecisse virtutis est; est enim
perseuerantia sigillum cæterarum
virtutum. Hanc voluntatem Dei

& eius-

Ioan. 6.

Matth.
24.

Hieron.

sal. 33.

voluntas
igni.

& eiusdem voluntatis qualitatem
expressit Propheta Regius, quan-
do ait; *Diuertere à malo & fac bo-
num: inquire pacem & persequere
eam.* Itaque voluntatis nomine
hoc loco, comprehensa sunt vni-
uersa quæ nobis ad celestem beati-
tudinē comparandā proponuntur
siue illa ad fidē siue ad mores per-
tineant. Cū igitur precamur,
Fiat voluntas tua, detestamur
opera carnis, petimusq; à Deo, ne
sinat neq; permittat nos perfice-
re, quæ sensus, quæ cupiditas, &
quæ imbecillitas nostra suaserit,
sed vt nostram voluntatem suā
voluntate moderetur. Deinde
precamur, vt abundemus operibus
bonis, & vt totus orbis terrarum
impleatur agnitione voluntatis De
in omni sapientia & intellectu

spiri

spiritali, vt ambulent homines
 dignè Deo per omnia placentes,
 in omni opere bono fructifican-
 tes. Denique petimus vt Pater no-
 ster cælestis facultatem & gra-
 tiam nobis concedat semper &
 perseueranter obtemperandi eius
 iussis & cooperandi suæ gratiæ,
 quia cooperatores Dei sumus; ni-
 hil enim sine auxilio eius possu-
 mus facere, & vt ait S. Prosper,
*Gratia eius omnibus iustificationi-
 bus principaliter præeminet, sua-
 dendo exhortationibus, monendo
 exemplis, terrendo periculis, inci-
 tando miraculis, dando intellectum,
 inspirando consilium, corq; ipsum
 illuminando, & fidei affectioni-
 bus imbuendo; ita vt voluntas hu-
 mana subiiciatur gratia eius,
 & coniungatur qua ad hoc præ-
 dictis*

S. Prosp
 lib. 2. d
 vocatio
 ne Gen
 tium.
 Cap. 26

dictis est excitata presidiiis, ut di-
uino in se cooperetur operi, & in-
cipiat exercere ad meritum quod
superno semine concepit ad stu-
dium, de sua habens mutabilitate
si defecit, de gratie opitulatione si
profecit, quæ opitulatio per innume-
ros modos siue occultos, siue mani-
festos omnibus adhibetur, & quod
à multis refutatur ipsum est ne-
quitia, & quod à multis suscipitur,
& gratie est diuina, & voluntatis
humana.

Formam prætereà & præscri-
ptionem huius Obedientiæ po-
stulamus, dum dicimus: Sicut in
cælo & in terra. Hoc est, ut
Deo simus obedientes sicut beati
Angeli in cælo, & cælestium ani-
marum chorus, ut quæ eademmo-
dum illi libenter, lætanter, &

festi-

festinanter obediunt diuino numini; sic nos pareamus & conformemus nos ipsius voluntati, acquiescentes in simplici & absoluta eius voluntate, ferentes æquo animo conditionem & vocationem; quâ vocati sumus, & Dei voluntati nostrum iudicium subijcientes, qui melius consilii, quàm ipsi optare possumus, si persecutionibus, si aliis molestiis & angoribus premamur, habentes pro certo nihil horum sine Dei voluntate, quæ summa omnium ratio est, nobis accidere posse.

SOLILOQVIVM.

I Vffisti Domine (miserere Domine vt loquar) vt facerem voluntatem tuam: fac quod iubes, &

iubo

iube quod vis. Quomodo enim possum facere voluntatem tuam, nisi tu ipse doceas, & adiuues me? cæcus & infirmus sum ego, dicens malum, bonum, & bonum malum: ponens tenebras, lucem, & lucem, tenebras: ponens amarum, in dulce, & dulce, in amarum.

Gen. 1.

Doceas me ergo facere voluntatem tuam, & Spiritus tuus bonus deducat me, vt ambulem in viis tuis. Tu Domine in principio dixisti: *Fiat lux.* Et subito facta est lux. Tu itaque qui es lux cæcorum, & virtus infirmorum, dic quæso animæ meæ; *Fiat in te lux:* & fiet lux in ea: sermo enim tuus viuus est, & efficax: vox, *Fiat,* dulcis erit auribus cordis mei, supra affluentiam voluptatum; tantum dic verbum, *Fiat,* & illuminabun-

tur

tur oculi mentis meæ, vt nunquam obdormiam in morte, neque dicant mihi inimici mei domestici qui oppugnant me: Præualuimus aduersus eum. *Emitte Domine lucem sapientia de sede magnitudinis tue, vt mecum sit, & mecum laboret, vt sciam quid acceptum sit coram te omni tempore: beatus enim homo, quem tu erudieris, & docueris quid acceptum sit tibi. Narrauit enim mihi Caro delectationes suas, & Mundus voluptates suas, sed non vt lex tua, quæ est voluntas tua. Caro loquitur; Abi post vestigia gregum, & passionum tuarum: deliciose viue: benè comede, bene bibe, diu dormi, suauiter iace & sede, nullum incommodum*

Gal. 5.
Rom. 8.

sustine, molles vestes indue, sæpè
carnem balnea, & omni tempore
libidinem tuam exple. Lex tua
clamat; Spiritu ambulate, & desi-
deria Carnis non perficietis. Si se-
cundùm carnem vixeritis, morie-
mini: si autem spiritu facta carnis
mortificaueritis, viuetis. Quo-
niam sapientia carnis inimica
est Deo. Mundus consulit di-
uitias, potentias, dignitates, præ-
laturas: sed dissuadet sermo tuus,
dicens: Nolite diligere mun-
dum, neque ea que in mundo sunt.
Mundus transit & concupiscentia
eius: Quoniam qui volunt diui-
tes fieri, incidunt in tentationes, &
in laqueum Diaboli, & in de-
sideria mala, & nocua, que mer-
gunt hominem in interitum &
damnationem. Suggestit Dæmon

1. Tim.
6.

super-

superbiam, inuidiam, iracundiam,
 peccatum supra peccatum, sed au-
 dio vocem tuam: *Induite vos*
armaturam Dei, ut possitis sta-
re aduersus insidias Diaboli,
& omnia tela nequissimi ignea
extinguere. Quoniam si praestes
 anima tua concupiscentias eius,
 faciet te in gaudium inimicis
 tuis. Vides Domine, quomodo
 impugnet Caro, trahat Mundus,
 terreat Diabolus. Caro enim
 concupiscit aduersus spiritum, &
 spiritus aduersus carnem.

Eph. 6.

Eccl. 18.

Altera quippe pars sumus cæ-
 li, altera terræ. Vnde Corpus
 quod corrumpitur aggravat ani-
 mam, & terrena habitatio de-
 primit sensum multa cogitantem.
 Subde ergo Domine carnem
 spiritui, appetitum rationi, vi-

tia virtutibus , corpus animo.
Interiùs dominetur carni ani-
ma ; animæ , ratio ; rationi ,
gratia tua : vt , vniuersis suo
bene compositis ordine , in
me tua fiat voluntas. Vides ,
Domine , vnde sit desiderium
meum. Deponam, obsecro, om-
ne onus carnalium desideriorum,
& terrenarum concupiscentia-
rum : vanarum noxiarumque co-
gitationum : immundarum ne-
fandarumque Diaboli tentatio-
num, & suggestionum : otioso-
rum , noxiorumque sermonum:
peccatorum , vitiorumque meo-
rum , quæ me impugnant , quæ
me impediunt , quæ me gra-
uant , ne in me fiat voluntas
tua. Rogo te per omnipotentem,
& piissimam bonitatem tuam

quâ

quâ iustificas impios , viuificas
 mortuos, & mutas peccatores, vt
 feribas digito tuo in pectore meo
 dulcem memoriam tui , nullâ
 vnquam obliuione delendam.
 Scribas in tabulis cordis mei
 mandata , & voluntatem tuam,
 legem , & iustificationes tuas ,
 vt præcepta & monita tua sem-
 per & vbique habeam præ ocu-
 lis meis. Non audiam quid
 lex carnis dicter , quid sensus
 iudicent , quid mundus probet,
 quid cognati suadeant , ac mul-
 to minùs quid adulatores propo-
 nant. Sed obsurdescam his o-
 mnibus , & audiam quid tu lo-
 quaris ad cor meum , & quæ tibi
 sunt placita , libenter , lætanter,
 ac festinanter perficiam , sicut
 ut Angeli & Sancti qui sunt

Psal. 72.

domestici tui, vt peractâ hâc peregrinatione meâ cantem tibi: *Tenuisti manum dextram meam, & in voluntate deduxisti me, & cum gloria suscepisti me. Amen.*

PETITIO IV.

*Panem nostrum quotidianum
da nobis hodie.*

Q Variâ enim hâc Petitione & reliquis subseq. entibus postulamus à Deo nominatim & propriè animæ & corporis subsidia, quæque ad vtramque vi-
tâ tuendam pertinent. Sciendum est in diuinis literis *Panis* nomine multa quidem significari, sed præcipuè & frequenter hæc duo.

Primum

Primum, quicquid nobis ad spiritus & animæ vitam, ac salutem, Dei munere tributum, & constitutum est. Deinde, quicquid in victu cæterisque rebus ad corpus vitamque tuendam necessarium est.

Et quemadmodum multiplex est cibus quo corpus alitur, & sustentatur; ita non est unius generis esca, quæ spiritus & animæ vitam continet, & ad salutem & vitæ spiritualis incolumitatem requiritur. Nam quemadmodum Christus quinque millia hominum in deserto de quinque panibus satiauit corporaliter: sic quotidie reficit fideles de quinque panibus spiritaliter.

Primus panis quo cibatur ro:

Dominus, & quem præcipuè postulamus in hac Petitione, est *Sacrosanctum Corpus suum*, sicut ipse testatur apud Ioannem: Ego
Ioan. 6. *sum (i. quit) panis vitæ, qui de cælo descendi: si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum, & panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.*
1. Cor. 2. Item Apostolus ad Corinthios: *Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat & de calice bibat; qui enim manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit non dijudicans corpus Domini.*

Panis iste formatus est in arca Virginali, scilicet, de farina æterna, id est, Deitate sempiterna, & farina antiqua scilicet de carne ab Adam extracta, & igne chari-

tatis fuit excoctus. *Maiorem hac Charitatem nemo habet, &c.* inquit S. Ioannes. Panis iste unit fideles Christo, ac eius corporis participes reddit. *Panis quē frangimus* (inquit Apostolus) *nōne participatio corporis est ?* Manna quod de cœlo pluit Iudæis, figura fuit huius Panis; & idcō in Apocalypsi vocatur *Manna absconditum*; verē enim est cibus absconditus; dat enim Christus Dominus corpus suum velatum sub accidentibus, scilicet sub specie panis, dicens: *Accipite & manducate, hoc est Corpus meum*, quod sub aliena specie nobis ministret. Sanctus Chrysostomus rationem nobis insinuat, quando ait: *Si incorporeus esses, nuda & incorporea tibi*

Ioā. 15.

1. Cor.
10.

Exo. 16.

Apoc. 2.

Matt.
26.Chryf.
Hom.
16. ad
pop.
Antioc.

dedisset ipsa dona; sed quoniam anima est corpori inserta in sensibilibus, & inuisibilia tibi præbet; quoniam ergo Verbum dixit; Hoc est corpus meum; & pareamus, & credamus, & intellectualibus ipsum oculis intueamur.

S. Cypri.
in Orat.
Dom.

Hic Panis dicitur propriè *no-*
ster, quia pro nobis factus est
Deus homo, vel, ut Sanctus Cy-
prianus ait, quia est panis fide-
lium & filiorum Dei, qui non
est præstandus canibus & ho-
minibus animalium more viuen-
tibus.

Dicitur etiam *quotidianus*, quia
in Ecclesia quotidie offertur Deo,
& datur piè sancteque postulanti-
bus; vel quia quotidie sumen-
dus est, vel saltem ita viuendum,

ut quotidie quoad eius possit,
digne sumere queamus.

Secundus Panis quo refici-
tur anima in presenti vita, est
Panis doctrina, scilicet Verbum
Dei; de quo Dominus apud Mat-
thæum : *Non in solo pane vi-*
sist homo, sed in omni verbo
quod procedit de ore Dei. Pa-
nem istum gustauerunt duo illi
Discipuli euntes in Emaus, qui-
bus adiunxit se I E S U S in
via : *Nonne cor nostrum (in-*
quiunt) ardens erat in nobis
dum loqueretur in via, & ape-
riret nobis Scripturas. De isto
pane loquitur Dominus apud
Prophetam Hieremiam : *Dabo vo-*
bis pastores (inquit) iuxta cor
meum, & pascunt vos scientiâ
& doctrinâ. Rursum apud Amos

Math. 4.

Luc. 24.

Jerem.

Amos 8.

Gregor.
om. 15.
in Euāg.

Prophetam. *Emittam* (inquit)
famem in terram , non famem
panis , neque sitim aquæ , sed
audiendi verbum Dei. San-
ctus Gregorius vocat panem is-
tum , scilicet *Doctrinæ* , cibum
mentis : sic enim loquitur ; Ci-
bus enim mentis , est *sermo Dei* :
& quasi acceptus cibus , stoma-
cho languente , reicitur , quando
auditus sermo in ventre memo-
rie non tenetur. Sed quisquis ali-
menta non retinet , huius pro-
fectu vita desperatur. Panis iste
Doctrinalis ex farina pura con-
ficitur , & introitus (id est ,
Scripturarum expositio) non
fermento hominum corruptus ,
sed quæ agendorum & fugien-
dorum documenta nobis mini-
strat.

Ter-

Tertius Panis spiritualis est
Panis penitentialis, de quo lo-
 quitur Propheta Regius, quan-
 do ait : *Cibabis nos Domine ,*
pane lachrymarum. Rursum :
Cinerem tanquam panem man-
ducabam. Hunc panem pe-
 tiit Sanctus Augustinus à Deo;
Da mihi in hoc exilio (in-
quit) panem doloris & la-
chrymarum , quem diligo su-
per omnem copiam diuitia-
rum. Et alibi : *Omnes aquae*
non exstinguerent unam scin-
tillam Inferni , sed una lachry-
ma , si de puro & contrito cor-
de processerit , totum ignem
Inferni exstinguet. Farina ex
 qua conficitur iste Panis ,
 est amara & dulcis : amara ,
 pro consideratione peccatorum
 eorumque

Psal. 79.

Psal. 101.

Aug. l.
de vera
Poenit.

Isa. 38.

Prou. 14.

Deut. 16.

Act. 14.

eorumque multitudine & grauitate : *Recogitabo tibi* (inquit Propheta Isaias) *omnes annos meos in amaritudine anime mee.* Dulcis , pro spe de venia obtinenda. Cor quod nouit amaritudinem anime sue (ecce amaritudo culpæ) in gaudio eius non miscetur extraneus : (ecce gaudium pro venia.) Et in Deuteronomio præcepit Deus, vt populus septem diebus comederet panem istum, scilicet afflictionis. Qui panis in nobis nutrit contritionem.

Quartus Panis , quo nos cibari oportet in hac vita à Deo, si ad regnum caelorum peruenire velimus , est *Panis Tribulationis*. nam, vt Scriptura sacra testatur , *per multas tribulatio-*

nes

nes oportet nos intrare regnum
 Dei. Isto pane cibavit Achab Rex
 Israel Michæam Prophetam in
 carcere. Mittite (inquit) virum
 istum in carcerem , & sustentate
 eum pane Tribulationis , & aquâ
 angustia. De isto Pane loqui-
 tur Propheta David, quando ait:
 Nónne scient omnes qui operantur
 iniquitatem, qui deuorant plebem
 meam sicut escam panis. Hoc
 pane cibatur Dominus dilectissi-
 mos suos. Ego quos amo (in-
 quit) arguo & castigo. Item:
 Qui parcit virge, odit filium,
 qui autem diligit illum, instan-
 ter erudit. Sanctus Augustinus:
 Vnde plangis ? quòd pateris. Me-
 dicina est, & non pœna; casti-
 gatio, non damnatio: noli re-
 pellere flagellum si non vis re-

1 Reg
 22.

Psal. 32.

Apoc. 3.

Prou. 9.

Aug. in
 Psal. 99.

pell

Greg. I.
6. mor.

pellis ab hereditate ; noli attendere quam poenam habeas in flagello , sed quem locum in Testamento. Et Sanctus Gregorius : Sape quod torpentes latuit , flentibus innotescit , & afflicta mens certius meminit malum quod fecerat , & reatum suum , cuius securus non meminit , hunc in se commota deprehendit. Panis iste Tribulationis est totus amarus , generatque in nobis dulcem spem præmiorum tum essentialium , tum accidentalium.

Quintus Panis , est Panis Letitiae , seu divina Consolationis ac æternæ dulcedinis , quam contemplativi homines aliquando gustant & sentiunt. Bea-

tus qui manducabit panem in
 regno Dei. Sanctus Augustinus
 post conuersionem suam consi-
 derans vitam & studia beati Am-
 brosij, sic ait: *Quàm sapida*
gaudia de pane tuo ruminaret,
nec conijcere noueram, nec ex-
pertus eram. Nam ut testatur
 Ecclesiasticus; *Spiritus Domini*
super mel dulcis, & hereditas
(id est, contemplatio heredita-
tis eius) super mel & fauum.
Gustate & videte (inquit Pro-
 pheta Regius) *quoniam suavis*
est Dominus. Illa enim dulce-
 do est quædam prægustatio æ-
 ternæ iucunditatis. Sicut au-
 ceps qui facit accipitrem pa-
 rum gustare de carne auis, ut
 eum allicere possit, ut ad se au-
 dius volet: sic Deus dat ami-

Luc. 14.

 Aug. li.
 6. Conf.
 cap. 6.

Ecccl. 24.

Psal. 33.

Simile.

Aug. li.
10. Cōf.
cap. 2.

Psal. 30.

cis suis qui libenter se dant deuotioni & orationi, quandam præguftationem æterni gaudiij, vt magis ac magis ad se alliciat. Hoc de se fatetur S. Auguftinus his verbis: *Introducis me Domine, aliquando in affectum mentis introrsum, nescio in quam dulcedinem, quæ si perficiatur in me, nescio quid erit, quod vita non erit.* Itaque panis iste est dulcis præ consideratione & amore cælestis gloriæ, nihil enim dulcius, quàm Dei gloriam conspicerè, & ipsam considerare: *Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine!* ait Propheta.

Itaque dum precamur Deum, dicentes: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.* petimus primò & præcipuè panem spiritualẽ

tualem qui animam reficit, deinde panem materiale, qui corpus sustentat. Nomine enim *Panis* intelliguntur quæ victui sunt necessaria, & hoc sensu loquitur Propheta Elizæus, cum admoneret Regem Israel, ut apponeret panem militibus Assyriis, quibus magna ciborum copia data est. Et apud S. Lucam legimus, Christum Dominum ingressum fuisse domum cuiusdam principis Pharisæorum sabbato inducere panem, quâ voce quæ ad cibum, quæque ad potum pertinent significari videmus.

4. Reg.
6.

Luc. 14.

Cum *Nostrum* dicimus, Panem illum ad necessitatem nostram, non ad luxuriam petimus. Vel dicitur *noſter*, quia iure à nobis est acquirendus, non iniuriâ, fraude, aut

S. Chry-
sost. c. 6.
Matth.

Gen. 3.

Psa. 127.

furto, aut adulationibus, detractionibus & periuriis: sed, ut præcepit Deus: *In sudore vultus tui vesceris pane tuo.* Iterum: *Labores enim manuum tuarum quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit.*

Rectè etiam subiecta est illa vox, *Quotidianum*, quæ significat non abundantem & exquisitam ciborum, ac aliarum rerum copiam, sed necessariam, & quæ naturæ necessitati satisfaciât.

Prou. 30.

1. Tim.

6.

Mendicitatem & diuitias (inquit Salomon) *ne dederis mihi, tribue tantum victui necessaria.* Et Apostolus Paulus: *Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus.* Si reliquis externis & corporis bonis abundemus, cò illa nobis tributa esse

meminerimus, ut & facilius
 Deo seruire possimus, & pro
 ximo omnia eius generis com-
 modare; vnde sanctus Gregorius
 homiliâ 36. in Euangel. Si cuncta
 relinquere non potes, sic tene que
 huius mundi sunt, ut per ea non te-
 nearis; ut terrena res possideatur, nō
 possideat: sit res temporalis in usu,
 eterna in desiderio, hæc ut in iti-
 nere, nulla ut in termino; quasi ex
 latere reperiaturs quicquid in hoc
 mundo agitur: ante nos autem
 tota mentis intentione illa specte-
 mus ad que tendimus: nam & o-
 mnia retinendo relinquimus, si sic
 temporalia gerimus, ut tamen totā
 mente ad eterna tendamus.

Deinde dicimus, Da nobis: agno-
 scendo infinitam Dei potentiam.
 a cuius manu sunt omnia: quoniam

1. Cor.
3.

Psa. 126.

Agg. 1.

nisi laboribus nostris benedixerit, inanis erit omnis noster conatus: nam *neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus.* Huic simile est illud apud Psalmistam: *Nisi Dominus edificauerit domum, in vanum laborauerunt qui edificant eam.* Et illud Aggæi: *Seminastis multum, & intulistis paruum; comedistis, & non estis satiati; bibistis, & non estis inebriati; cperuistis vos, & non estis calefacti: & qui mercedes congregauit, misit eas in sacculum pertusum.*

Epist. 3.
cap. 2.

Denique & ultimò precamur, vt Deus det nobis hunc panem *hodie*, id est, toto præsentis vitæ & huius peregrinationis tempore (vt ait S. Aug) animam sustentet pane spiritua, & corpori tribuat

neces-

necessaria. S. enim Cyrillus asserit
 quod per hanc particulam (*Hodie*)
 docemur deponere omnem curam
 superfluum circa res caducas, &
 petere à Deo singulorum dierum
 cibum, id est, necessaria ad præ-
 sentem vitam; iuxta illud Matth.
*Nolite solliciti esse: crastinus enim
 dies sollicitus erit sibi ipsi.*

Cyt. in
 Orat.
 Dom.

SOLILLOQVIUM.

ECce Domine, misella hæc ani-
 ma mea fatigata de via, & ab
 ipsis per quas transierat, vanitati-
 bus per multa diuisa, turbata, atque
 agitata, periculosam eluriam pati-
 tur: sed tu, qui es Deus omnium
 bonorum & dapum sapernæ sa-
 tietatis opulentissimæ largitor,
 collige dispersum, & da lapso ci-

bum, vt reficiatur de te cæleſti
pane anima mea, quo refocilla-
ta ad ſuperiorare, ſumptis viribus,
libera contendat. Da mihi pa-
nem illum verum qui de cælo
deſcendit, & cibum carnis tuæ
in mirabili & cæleſti ſacrificio,
omni reuerentiâ & deuotione
digno, quod tu Domine ſacerdos
immaculate inſtituiſti, in com-
memorationem tuæ charitatis,
mortis ſcilicet & paſſionis pro
ſalute noſtra, pro quotidiana
reparatione fragilitatis noſtræ.
Doce me per Spiritum ſanctum
tuum tractare myſterium, cā re-
uerentiâ & honore, cā deuo-
tione & timore, quo oportet &
decet, dum ſacris altaribus li-
cer indignus aſſiſto. Magnum
quippe, & ineffabile conſtat eſſe

Sacramentum in quo tua Caro
 in veritate editur, & Sanguis
 in veritate bibitur: comederis
 quotidie, & semper integer ma-
 nes: repara vires, sanctifica vas
 tuum, illudque ab omni militi-
 emunda, & imple speciali gratiâ,
 atque plenum conserua; vt ad sa-
 lutem animæ meæ manducem
 panem hunc cælestem, cibum
 scilicet Carnis tuæ, quatenus
 manducando te, viuam de te,
 perueniam ad te, & repausem
 in te. Da mihi, Domine, &
 non solum mihi; sed & omni-
 bus tuis, Fidelibus, panem Do-
 ctrinae & scientiæ, vt in pascuis
 vbertimis sanctarum Scriptura-
 rum pascatur anima mea, cum
 non in solo pane corporali vi-
 uat homo, sed etiam in verbo

quod procedit de benedicto ore
tuo. O veritas & lumen cordis
mei, cuius verbum lucerna est pe-
dibus meis, tenebrae nō loquantur
mihi, tu me alloquere, tu mihi ser-
mocinare, credidi libris tuis, &
verba eorū arcana sunt valde: sint
castae deliciae meae, Scripturae tuae;
nec fallar in eis, nec fallam ex eis.
Da mihi, dulcissime Domine, &
nō solūm mihi, sed & omnibus in
te sperantibus, panem *Contritionis*
& Pœnitentię in hoc exilio & pe-
grinatione nostra: da panem do-
loris & lachrymarū, quem diligo
super omnem copiam diuitiarum.
Obrigit, prō deo or! peccatrix
anima mea, & insensibilis facta est;
veniant lachrymae obsecro, veniāt
& impleant cor meū, irrigent ocu-
los meos, humectent genas, gene-
rent

rent mihi dulcem veniam. Rogo te, Deus meus, per Unigenitū qui fleuit defunctum amicum fleuit & perituram ciuitatē, qui dixit: *Beati qui lugent*: cuius sacratissimos pedes mulier illa peccatrix lachrymis rigauit, & capillis absterfit: tu qui ex duro corde producis lachrymas: descende in cor meū, & cude ex eo saxeo & ferreo fontem lachrymarum: vt pro vulneribus animæ meæ indefinenter diebus ac noctibus manducem panem lachrymarum, contritionis, & poenitentiae, ne tempora indulta poenitentiae pereant; ne dies ad bene recteque viuendum concessi, sine causa fluant. Da mihi Domine, in hac vita manducare panem *Tribulationis*, sicut dedisti omnibus Sanctis tuis. Sustenta me obsecro

hoc

August.

hoc pane, vt dum infirmatur corpus, anima fortior euadat: *Hic ure Domine, hic seca, modò in æternum parcas.* Viriliter agam, & confortetur cor meum, non quæram de verberere, dum nescit quæ ei debeantur præmia æterna retributione. Da, Domine, gustare panem tuæ diuinæ consolationis & æternæ dulcedinis, & sentiam quàm dulcis & suavis sis Domine, quo allicias me ad te; tibi soli inhæream, solaquæ tuæ suauitatis memoria pascar, vt ipso cordis palato sentiã, gustem, & sapiam, quàm dulcis & suavis es Domine. Concede itaque esurienti animæ meæ comedere panem qui de cælo descendit: pasci de verbo quod procedit de benedicto ore tuo: cibari pane lachrymarum, & pœnitentiæ:

corro

corruborari pane tribulationis : & gustare panem iucunditatis & æternæ dulcedinis. Fac me desiderio huius panis, & escæ spiritualis, huic mundo funditus extinguere, & transeuntium rerum penitus obliuisci, præ magnitudine amoris illius panis, qui animam sustentat, adeò vt nec lugeam de temporalibus, nec gaudeam : nec meream aliquod temporale, nec diligam : nec blandis corrumpar, nec aduersis concutiar : sed habens alimentum, & quibus tegar, his contentus sim. Amen.

PETITIO V.

*Et dimitte nobis debita nostra,
sicut & nos dimittimus debi-
toribus nostris.*

HActenus à Deo non solùm
Hæterna & spiritualia bona, sed
& caduca, & quæ ad hanc vitam
pertinent, commoda postulau-
mus: nunc verò hac & sequenti-
bus duabus Petitionibus petimus
liberari à malis omnibus, præter-
itis, scilicet, præsentibus, & futu-
ris: cùm enim precamur, *Dimitte
nobis debita nostra*, non petimus vt
nobis remittatur amor ex toto
corde, ex tota anima, ex tota mēte,

quem omninò Deo debemus, & cuius debiti solutio est ad salutem necessaria: neque verò, cùm Debiti nomine etiam obedientia, cultus, veneratio, & cætera huius generis officia continentur, postulamus vt non amplius ea debeamus: sed precamur vt liberet nos à debitis, id est, à peccatis; sic interpretatus est S. Lucas, qui peccata pro debitis posuit: *Dimitte nobis* (inquit) *peccata nostra*: eò quòd cõmittendis peccatis rei efficiamur Deo, & debitis pœnis propositi, quas vel satisfaciendo vel patiendo pendimus. Quod enim peccata dicantur debita, patet ex eo, quia inde peccata traximus quia debita non soluimus, id est, non fecimus quod debuimus, & ob hoc pœnam pati debuimus, sicut

Catech.
Trid.

Luc. 11.

qui

qui non soluit pecuniam creditori suo in statuto termino, duplex incurrit debitum, scilicet, debitum culpæ, ex hoc quod nō soluit creditori; & debitū pœnæ, ex eo quod contra iustitiam egit : sic in proposito cū nos non soluimus debitum nostrum, incurrimus in duo mala, peccatum, scilicet, & reatum; peccatum quantum ad culpam, reatum quantum ad pœnam; & sic patet quòd plus petitur, cū dicitur : *Dimitte nobis debita nostra*, quàm si diceretur, peccata nostra; quia remissionem culpæ & pœnæ petimus; nam remissa culpâ adhuc manet reatus ad pœnam, iuxta illud Mat. h. 3. *Facite ergo fructum dignum pœnitentiæ.* Hoc S. Gregorius per tria exempla probat. Primum, ut si litteras

aliquis

S. Greg.
in Pasto-
ral.

aliquis vel figuras scribit, non sufficit quòd ulterius non scribat, sed quòd malè scriptum deleatur, & sic peccata nostra scripta sunt coram Deo. Peccatum Iudæ scriptum est stylo ferreo in vngue adamantino. Non autem sufficit non peccare, sed præterita peccata contritione delere. Secundum exemplum: Quando quis aliquem blasphemat, non sufficit dimittere, sed satisfacere; & sic per peccatum blasphemamus Deum: *Nomen Dei per vos blasphematur*, inquit Apostolus. ergo oportet satisfaciamus sicut fecit beatus Iob: *Idcirco meipsum reprehendo*, inquit, *& ago poenitentiam in favilla & cinere*. Tertium exemplum: Quòd debitor non absolvitur à debitis eò quòd

Hier. 16.

Rom. 8.

Iob 41.

alia non multiplicat, sed oportet
quod ea, quæ tenetur exoluat; &
lic per peccatum contraximus de-
bita. De hoc debito loquitur Pro-
pheta in persona Christi, dicens:

Psal. 68.

Quæ non rapui, tunc exolvebam.

Neque est alius à Deo qui ex-
luat, & admittat hæc nostra de-
bita; quamvis non solum per se,
verum etiam per Sacerdotes suos,
quorum vult debita seu peccata

Isa. 43.

dimittit: *Ego sum* (inquit apud Isaiã)
ego sum ipse, qui deleo iniquitates.

Matt. 9.

Christus enim Dominus Salvator
noster vt homo, cum idem verus
Deus esset, hoc munus à cælesti
Patre traditum accepit: *Vt sciatis*
(inquit) *quia Filius hominis ha-*
bet potestatem in terra dimittendi
peccata: quam potestatem & ipse
Sponsæ suæ Ecclesiæ Catholicæ &

pasto-

pastoribus eiusdem reliquit. Nam apud sanctum Matthæum legimus, Christum Dominum dixisse Petro : *Tibi dabo claves regni cælorum, & quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis, & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in cælis.*

Mat. 16.

Item: *Quæcumque alligaueris super terram, erunt ligata & in cælis; & quæcumque solueris super terram, erunt soluta & in cælo.*

Mat. 18.

Deinde S. Ioannes testatur Dominum cum insufflasset Apostolis, dixisse: *Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Christus itaque scilicet à authoritate, cæteri ut eius ministri peccata dimittunt: *Si quid donamus* (inquit Apostolus) *in per-*

Ioan. 20

2. Cor.
2.

Donare
idem est
ac re-
mittere:
Colo. 2.
Donans
nobis
omnia
delicta.
1. Ioa. 1.

sona Christi donamus. Christus enim debitum hoc in cruce persoluit, & eius solutio per Sacramenta re vel studio, ac desiderio adhibita, nobis communicatur, quare confidenter precamur; Dimitte nobis debita nostra: nam, ut inquit S. Ioannes, Si confiteamur peccata nostra, fidelis & iustus est Deus, ut remittat nobis ea, & nos mundet ab omni iniquitate.

Rectè enim dicuntur *debita nostra*, & peccata nostra; rectè inquam, & longè aliter ac *Panem nostrum* antè diximus: noster enim ille est panis, quia nobis à Deo tribuitur; at peccata & debita nostra sunt, quia illorum culpa residet in nobis. nam nostrâ voluntate suscipiuntur, quæ peccati vim non haberent, nisi essent

volun-

voluntaria : quare per hanc particulam docemur non vti debere excusationibus & excusandis peccatis, vt primi nostri parentes fecerunt, qui causam in alium transtulerunt; quia *iustus prior accusator est sui* : sæpè enim precabatur Propheta David Deum, ne sineret declinari cor suum *in verba malitiæ ad excusandas excusationes in peccatis.*

Prou. 8.

Psa. 140.

Neque dicimus, *Dimitte mihi*; sed, *nobis*, ob fraternam necessitudinem & charitatem quæ inter homines debet intercedere, vt de communi proximorum salute solliciti sint. Huius sollicitudinis & fraternæ charitatis habemus in vtroque testamento Moyfi & Pauli præclarum exemplum; quorum alter sic Deum deprecabatur:

Exo. 32.

Aut dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo. Al

Rom. 9.

ter in hunc modum: Optabam enim ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis, &c.

Et cum Natura legis postulat, ut nos aliis præbeamus tales, quales eos in nos esse cupimus, nec veniam meretur obtinere à Deo, qui iniurias & contumelias iis non remittit à quibus læsus fuit, ideoque huic Petitioni coniunguntur verba sequentia;

Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris: iuxta illud sancti Mat-

Matt. 6.

thæi: Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester celestis delicta vestra: Si autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra. Et apud

sanctum

sanctum Lucam dicitur: Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum; & si poenitentiam egerit, dimitte illi; & si septies in die peccauerit in te, & septies in die conuersus fuerit ad te, dicens; Poenitet me; dimitte illi. Item apud sanctum Marcum: Cum stabitis ad orandum, dimittite si quid habetis aduersus aliquem, ut & Pater vester qui in calis est, dimittat vobis peccata vestra. Vnde Augustinus: Cur postulas quod promissit, & non facis quod commisit. Quicumque igitur cupit ut dimittantur peccata sua, is ipse condonet inimicitias, remittat omnem offensionem, pro inimicis & suis debitoribus libentissimè deprecetur, omnem captans occasionem illis bene promerendi etiam

Luc. 17.

Mar. II.

Mat. 18.

reclamantibus & aduersantibus
rationi corruptæ naturæ appeti-
tionibus, ne perperam aliquid
postulans, responsum illud à Deo
ferat: *Serue nequam, omne debi-
tum dimisi tibi, quoniam rogasti
me; nonne ergo & te oportuit mise-
reri conserui tui, sicut & ego tui
misertus sum.*

Catech.
Trid.

In hac ergo petitione petimus
à Deo veniam peccatorum, &
facultatem intimi doloris: postu-
lamus vt à peccatis abhorrere, &
illa Sacerdoti verè & piè confite-
ri possimus, & vt nobis Deus
largiatur gratiam & facultatem
reconciliandi nos illis quos odi-
mus.

S O L I L O Q V I V M.

Cogita, ô anima mea, quantum
 debebes Deo Creditori tuo;
 quid enim respondebis ipsi in die
 computationis tuæ; cùm dixerit
 tibi: Redde rationem villicationis
 tuæ; diuitem te constitui, ani-
 mam cælestibus donis ornaui: na-
 turalibus & temporalibus bonis
 te ditauit: omnia tibi seruire fe-
 ci: respice vniuersum mundum,
 & considera si aliquid sit, quod
 tibi non seruiat; omnis natu-
 ra, omnis creatura, ad hunc fi-
 nem, cursum suum dirigit, vt
 utilitati tuæ deseruiat. Insuper
 talenta decem (præcepta videli-
 cet Decalogi) custodienda tibi
 tradidi, in quibus oportuit te

Psal. 18.

operari, & lucrari: etenim in custodiendis illis retributio multa; sed cuncta dissipasti ac diminuisti: quàm enim supinus fuisti in ministerio Domini Dei tui? quam reuerentiam, quem honorem mihi & supernæ meæ Maiestati exhibuisti, cui quotidianum fuit, tam venerando nomine abuti? quomodo Dominicam diem aliasque festiuitates sanctificasti? qui magno cum desiderio eas expectasti, non ut cultui diuino vacares, sed ut otium tibi esset ludendi, saltandi, conuiuandi, potandi, deambulandi, & liberiùs peccandi. Quàm immorigerus parentibus, & inobediens superioribus animæ tuæ curam gerentibus? abundauit cor tuum inuidiâ in leuolentiâ, vindictæ-

que

que cupiditate : quibus cogitationibus , verbis , & appetitionibus illicitis animam tuam foedasti ? quis furta & rapinas tuas voluntate commissas dinumeret ? quis mendaciorum , murmurationum , responsum , temerarium iudiciorum numerum facile inuestigabit ? quis superna haec commemorare posset auaritiam , cui nunquam satis fuit quod tibi abunde largiebatur ? Nihil oculis tuis vnquam fuit oblatum , cuius cupiditate confestim non exarsisti. Præterea beneficiis diuinis vsus , atque abusus es : & quæ tibi concessa erant ad Dei ministerium , hæc in arma ad ipsius gloriam oppugnandam conuertisti ; in hoc , fortitudinem , robur , iuuenilem

nilem ætatem, incolumitatem, diuitias, memoriam, intellectum, visum, auditum, omnesque sensus exteriores, & interiores, cum omnibus animæ tuæ potentiis consumpsisti. Porro si clariùs videre volueris, ò anima mea, abominations tuas sicut in iustissimo Dei iudicio à te requirentur, maturâ discussione expende, qualiter, quoties, & quantum offendisti & contēptu affecisti Dñm Deū tuū circa eius decē præcepta, duodecim cōsilia euāgelica, duodecim articulos fidei, præcepta & statuta Ecclesiæ, vota & instituta ordinis, status, & vocationis tuæ, septē peccata mortalia, septem dona Spiritus S. septē opera misericordiæ corporalia, & spiritualia; nouem peccata aliena, septem Sacramenta Ecclesiæ, gra-

tias

tias & inspirationes bonas, Incarnationis, Passionis, & alia beneficia Dei, donaque naturæ, fortunæ, gratiæ, & gloriæ, virtutes Theologicas, & morales, per tres potētias animæ, per quinque sensus, & mēbra corporis tui in omni ætate, loco, statu, & officio, in quib. vixisti, cogitatione, locutione, opere, omissione, tēporis perditione, & ingratitudine contra Deū, Sanctosq; & Angelos eius, & contra omnes cuiuscunq; status proximos tuos, videlicet contra iustos Dei amicos, infirmos quoq; & peccatores, contra benefactores & amicos, contra superiores equales, & inferiores, vivos & defunctos, animasq; purgandas, & cōtra creaturas omnes, teipsū quoq;, id est, animā & corpus tuū. quid enim respondebis, anima

mea,

mea, Creditori tuo? quò ibis? quis te recipiet? quid si iratus Dominus tradiderit te tortoribus, quousque reddas vniuersum debitum? Consule ergo tibi, ô anima mea, & præueni diem computationis, & procidens ante pedes Creditoris tui cum omni humilitate atque verecundia quâ possis dic: Domine mi, ecce ego sum villicus, ac debitor ille, cui tot bona credidisti; diuitem me constituisti, insuper & talenta decem, quibus negotiari debui, mihi commisisti, nec modò habeo vnde soluam; sed multa bona de te audiui; pes enim es claudus, oculus cæcus, misero solatium, pauperi ac egeno subsidium; propterea dixisti in verbis tuis: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.*

Domi-

Domine mi, ecce ego venio ad te,
 qui graui peccatorū mole premor;
 iniquitates enim meae sicut onus Psal. 37.
 graue grauatae sunt super me; mul-
 tiplicatae sunt iniquitates meae super
 capillos capitis mei; peccaui super
 numerum arenae maris: timor &
 tremor comprehenderunt me, dū
 discussio venerit atq; ventura ira:

Quantus tremor est futurus,
 Quando Iudex est venturus,
 Cuncta strictè discussurus.

Liber scriptus proferetur,
 In quo totum continetur,
 Unde homo iudicetur.

Iudex enim cūm sedebit,
 Quicquid latet apparebit,
 Nil inultum remanebit.

Quid sum miser tunc dicturus,
 Quem Patronum rogaturus,
 Cūm vix iustus sit securus.

Quam

Quàm horrendum est incidere
in manus Dei viuentis, qui scruta-
tur corda & renes, qui reddit vni-
cuique iuxta opera sua. Deus Iu-
dex iustus venturus cum potesta-
te & maiestate magna, ad iudi-
candum viuos & mortuos, ad
cuius tremendum examen & ra-
tionem reddendam vix iustus
saluabitur, & ego miserrimus,
quid ero factururus, quidve di-
cturus, cum ante tribunal illud
fuero præsentatus, cum pauper
& egenus sim valde nimis, nec
habeam quod respondeam vnum
pro mille. Iussisti quidem Do-
mine, ne appareamus in conspectu
tuo vacui, sed quid offeram tibi,
qui ipse nihil habeo, eapropter
pulso ostium diuitis Filij tui,
atque ex infinito & indefinente

sacra-

sacratissimæ Passionis eius the-
 sauro eleemosynam peto quam ti-
 bi offeram. Itaque nunc fidelissi-
 me Pater miserere, obsecro, mei,
 & conuerte ad me miserum, ac de-
 solatum peccatorem oculos diui-
 næ gratiæ, & clementiæ tuæ. Ape-
 ri mihi viscera benignitatis tuæ,
 meque in gratiam recipiens ignos-
 ce quod tam diu distuli ad te con-
 uerti. Sana animam meam, quia
 peccâssa me tibi confiteor. Me-
 mento pie Domine coniolatori
 verbi illius, quod locutus es per
 Prophetam quendam tuum: *Tu ve-
 rò fornicata es cum amatoribus
 multis, tamen reuertere ad me, &
 ego te suscipiam.* multum enim,
 Pater misericordissime, in hoc
 verbo dulcissimo confido, totoque
 me corde ad te conuerto, ac si ne-

mini præterquam soli mihi istud dixeris, meque per ipsum vocare volueris: ego namq; immunda hæc & infidelis anima sum, filius hic prodigus & inutilis, qui infœliciter à te Patre benignissimo velut ouis errans procul aberravi. Sed rogo te clementissime Deus, per ipsum æternum Iudicẽ, per ipsam peccatorum & debitorũ omnium propitiationẽ, & lachrymarũ fontem, vt pro debitis meis & vulnibus animæ meæ indefinenter, diebus ac noctibus defleam, antequam adueniat dies computationis, dum tempus est acceptabile, & dies sunt salutis, ne iniquitas mea multa, & peccata mea innumerabilia, quę nunc cęlata sunt, in die illo tremendi examinis & rationis reddendæ, appareant co-

ram spectantibus Angelis & Archangelis, Prophetis & Apostolis, Sanctis, & omnibus Iustis. Misere mei Domine, misere mei, ne perdas me cum debitis, peccatis, vitiis, culpis, & negligentis meis, tu qui non vis mortem peccatoris, sed ut magis convertatur & viuat: misere mei, & dimitte mihi & omnibus tuis fidelibus debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Amen.

PETITIO VI.

Et ne nos inducas in tentationem.

HAc enim Petitione postulamus liberari à malis futuris. Et quia post imperatam debito-

rum ac delictorum nostrorum veniam, verendum est ne mutata sententia, in vitia, & noua debita seu peccata dilabamur, longeque letiores euadamus, quàm antea uerimus: de quibus est illud Principis Apostolorum Petri, cùm ait:

2. Pet. 2.

Melius erat illis, non cognoscere viam iustitiæ quàm post agnitionem retrorsum conuertere ab eo, quod illis traditum est, sancto mandato. Idcirco vobis à Christo Domino datum est huius Petitionis præceptum, ut quotidie nos Deo commendemus, eiusque paternam curam & præsidium imploremus, minimè dubitantes, quòd si deseramur diuino eius patrocinio, hostium nostrorum nos laqueis irretiari. Orate (inquit apud S. Matthæum) ut non intretis in tentationem. Et ibi-

Matth.
28.

dem

dem reddit rationem, dicens : *Spi-
ritus quidem promptus est , caro
autem infirma.* Quis enim non
videt prælia & pericula in quibus
assiduè versamur dum amina est
in hoc mortali corpore ; nos vn-
diq; caro & mundus oppugnant,
ac præter hos inimicos, qui habi-
tant & viuunt nobiscū, sunt præ-
terea illi acerrimi hostes, de qui-
bus scriptum est : *Non est nobis*
colluctatio aduersus carnem, &
sanguinem, sed aduersus principes
& potestates, aduersus mundi re-
ctores tenebrarum harum, contra
spiritualia nequitia in celestibus.
Magnæ sunt enim istorum ho-
stium vires, immane in nos & in-
finitum odium, bellū perpetuum
obiscum gerunt, nulla est cum
his pax, induciæ nullæ : quantum

Eph. 6.

Isa. 14.

verò audeant , declarat Satanæ apud Prophetam vox : *In cœlum conscendam, supra astra Dei exaltabo solium meum, &c.* Aggressus est primos homines in Paradiso, adortus est Prophetas , expetiuit vt cribraret Apostolos sicut triticum ; ne ipsam quidem Christi Domini os erubuit.

Luc. 22.

1. Pet. 5.

Eius autem inexplebilem cupiditatem, & immensam diligentiam sanctus Petrus expressit , quando ait : *Adversarius vester Diabolus tanquam leo rugiens circuit querens quem devoret.* Quòd si viri sanctissimi, humanæ naturæ fragilitate non sint liberi à casu , quid non timendum est cæteris qui ab eorum sanctitate absunt longissimè? quis igitur se suo præsidio satis tutum existimet ab eo cui re-

sisti nō possit, consilio aut hominū
 viribus. Vnde S. Aug. lib. de singul.
 Clericorum. *Lubrica spes, quæ in-
 ter fomenta peccati saluari se spe-
 rat: incerta victoria est, inter hosti-
 lia arma pugnare; & impossibilis
 liberatio est, flammis circumdari &
 non arderi.* Itaque piē casteque pe-
 timus à Deo, ne nos tentari sinat
 supra id quod possumus, sed vt fa-
 ciat etiam cum tentatione pro-
 uentum, vt possimus sustinere.
 Non enim Satan in tanta potentia
 & pertinacia, nec quantum, nec
 quamdiu vult, nos tentare, aut ve-
 xare potest, sed omnis eius poten-
 tia, Dei nutu, & permissu guber-
 natur. Notissimum est exemplum
 Iob, de quo nisi Diabolo dixisset
 Deus; *Ecce vniuersa quæ habet,
 in manu tua sunt; nil eius Sata-*

1. Cor.
 10.

Iob. 1.

Matth. 8
Mar. 5.

nas attigisset; contrà verò nisi addidisset Dominus *tantum in eum ne extendas manum tuam*; vno diaboli ictu, cum filijs ipse, facultatibusque concidisset. Ita autem alligata est Dæmonum vis, ut porcos quidem illos, de quibus scribunt Euangelistæ, non permitte Deo, inuadere nequibant.

Catech.
Trid.

Sed ad intelligendam huius Petitionis vim, dicendum est, quid hîc *Tentatio* significet, quid item, *induci in tentationem*. Est autem *Tentare*, periculum facere de eo qui tentatur, ut ab ipso quod cupimus elicientes verum exprimamus, quemadmodum Regina Saba tentauit Regem Salomonem in ænigmatis; qui tenandi modus minimè in Deum cadit. cùm nihil sit quod nesciat.

3. Reg.
10.

ciat.

ciat. *Omnia enim* (inquit Aposto- Heb. 4.
lus) *nuda & aperta sunt oculis*
eius.

Est alterum *Tentandi* genus ,
cùm longiùs progrediendo aliud
quæri solet in bonam vel in
malam partem. In bonam , cùm
eâ re tentatur alicuius virtus ,
vt illâ perspectâ , & cogni-
tâ, is commodis & honoribus au-
geatur, eiusque exemplum cæte-
ris imitandum proponatur, ac de-
nique omnes ob id ipsum ad Dei
laudes excitentur ; quæ sola ten-
tandi ratio cadit in Deum. Huius
exemplum tentationis est illud
Deuteronom. *Tentat vos Dominus*
Deus vester, ut palâ fiat, utrû dili-
gatis eû, an non. Quomodo etiam
tentare dicitur suos Deus, cùm eos
inopiâ, morbo , & aliis calamitatû

Catech.
Trid.

Deut. 1.

generibus premit; quod probandę
 eorum patientiæ causâ facit, & ut
 aliis documentum sint Christiani
 officij: in hanc partem legimus
 Gen. 22. Abraham fuisse tentatū ut filium
 immolaret: quo factō, fuit is obe-
 dientiæ & patientiæ exemplum
 ad memoriam hominū sempiter-
 nam. Idem legimus factum esse
 Tob. 2. Tobiz. In malam partem ten-
 tantur homines, cū ad peccatū,
 aut exitium impelluntur, quod
 proprium Diaboli est officium:
 quamobrem Tentator in diuinis
 Scripturis appellatur, neq; aliquis
 hoc modo à Deo tentatur, quia
 nemini est peccati author, imò
 odit impium & impietatem eius.
 iacob. 1. *Nemo cū tentatur* (inquit S. Iaco-
 bus) *dicat, quoniam à Deo tenta-*
tur. Deus autem intentator malo-

rum est. Nunquam enim Deus
 pios & iustos suâ gratiâ susten-
 tatos deserit. S. Cyprianus in ex-
 posit. Orat. Dom. *Et ne nos inducas*
in tentationem, vertit, *ne patia-*
ris nos induci: multa enim sunt in
 diuinis Scripturis, quæ Dei per-
 missionem significant, quæ tamen
 videntur actionem in Deo deno-
 tare, vt in Exodo; *Indurabo cor*
Pharaonis. Item apud Isaiam: *Ex-*
caca cor populi huius. Item illud
 Pauli: *Tradidit illos Deus in passio-*
nes ignominie & in reprobum sen-
sum. Quibus in locis aliisque si-
 milibus, non id omnino esse actû
 à Deo, sed permissum, intelligen-
 dum est. Non enim tentat ipse,
 neque operam dat quò tentemur;
 quomodo Deus dicitur inducere
 in tentationem, licet cûm possit

S. Cyp.
 in Orat.
 Dom.

Exod. 7

Isaia
 6.

Rom. 1

prohibere ne id accidat, aut ne
 tentationibus superemur, non im-
 pediat, quin nobis ipsi relictis, iusto
 & occulto eius iudicio, nostris id
 sceleribus postulantes, concidi-
 mus.

Hac igitur Petitione, videlicet,
Et ne nos inducas in tentationem:
 non omnino petimus ne tente-
 mur; Est enim hominis vita ten-
 tatio super terram. Nam utilis
 est aliquando homini tentatio.
 In tribulationibus sæpè homo se-
 ipsum, id est, suas vires, cognoscit,
 quæ est causa quòd se humiliet, &
 confidat, non propriis viribus, sed
 Deo, à quo est omne auxilium, vi-
 riliterq; decertans expectet coronam
 iustitiæ. Tantum admittitur Diabo-
 lus tentare, quantum tibi prodest, ut
 exercearis, ut proberis, ut qui te

nesciebas

Aug. in
 sal. 61.

nesciebas à te ipso inueniariis: *Omne gaudium existimate fratres, cum in varias tentationes incideritis* (inquit sanctus Iacobus.) Et paulò infrà: *Beatus vir qui suffert tentationē, quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam vitæ, quam repromisit Deus diligentibus se. Nā & qui certat in agone, (it Apostolus) non coronabitur, nisi legitimè certauerit. Huic simile est illud deuotæ illius mulieris junioris Tobie vvoris: Hoc pro certo habet*

omnis qui colit te, quòd vita eius si in probatione fuerit coronabitur, si in tribulatione fuerit liberabitur. Necnon etiā ipsi Tobie Angelus dixit: Quia acceptus eras Deo, necesse fuit ut tentatio probaret te. Perimus ergo ne diuino præsidio deserti, tētationibus & malis

Iacob. 1

Tob. 3.

Tob. 12

decepti

decepti assentiamur, vel cedamus afflicti, & ne fortè in pressuris consentiamus iniquitati, vt irrecuperabiliter absorbeamur, sed vt præstò sit nobis Dei gratia, quæ cum defecerint propriæ vires, in malis recreet, ac reficiat dum naufragat tolerantia.

SOLILOQVIVM.

Iob. 7.

NVnquid (Domine miserere vt loquar) *militia est vita hominis super terram ?* Mundus, Caro, dæmonia, diuersa mouent prælia; vndique bella, vndique tela, vndique tentamenta, vndique pericula; quocunq; se vertat homo, nulla securitas, & quæ mulcent, & quæ molestant timet: esu-

ries

ries & refectio, & somnus & vigiliae, & labor & requies militant contra eum. Inde prosequitur luxuria, inde auaritia, conatur irrumperere, inde venter vult sibi pro Deo esse. Prosequitur hostis cui nomen, mille mille nocendi artes. Periclitatur castitas in delitiis, humilitas in diuitijs, pietas in negotijs, veritas in multiloquio, charitas in hoc nequam saeculo. Prospera in aduersis desiderantur, aduersa in prosperis verentur. Nunquid ergo, Domine, militia est vita hominis super terram? quis enim velit molestias & difficultates vitae humanae pati? tolerari iubes Domine, non amari; nemo enim tolerat quod amat, etsi tolerare amat; & quamuis gaudeat quis se tolerare, mauult tamen non esse quod to-

Hier.
Epist. ad
Heliod.

Bern.

Aug. lib
Confess

leret

Cypr. in
lib. de
morte.

leret. Contendunt lætitiæ flendæ
cum lætandis mœroribus; & ex
qua parte stet victoria nescitur.
Contendunt mœtores mali cum
gaudiis bonis; & ex qua parte stet
victoria ignoratur. Obsessa mens
hominis, & vndiq̃ e Diaboli in-
festatione vallata vix occurrit sin-
gulis, vix consistit. Si auariti pro-
strata sit; exurgit libido: si libido
compressa, succedit ambitio: si
ambitio contempta est, ira exaspe-
rat; inflat superbia, vinolentia in-
uitat, inuidia concordiam rumpit,
amicitiam zelis abscindit; cogeris
maledicere, quod diuina Lex pro-
hibet, compelleris iurare quod
non licet, tot persecutiones quo-
tidie animus patitur, tot periculis
pectus vrgetur, & delectat inter
Diaboli gladios diu stare?

Hei

Hei mihi Domine, miserere mei;
 Ecce vulnera mea non abscon-
 do; medicus es, æger sum: mise-
 ricors es, miser sum: ne sinas
 igitur Domine me tentari su-
 pra id quod possum; sed faciam
 cum tentatione prouentum, neque
 permittas me à tentatione decipi
 sed præsto sit gratia tua; quæ,
 cùm defecerint propriæ vires,
 recreet, ac reficiat me, dum
 naufragat tolerantia. An non Io-
 seph undique circumdatum arden-
 tibus insanæ mulieris facibus è
 summo creptum periculo ad glo-
 riam extulisti? Nónne insignis fuit
 illa laus & gloria Iob, qui de mun-
 do, de carne, de Satana triumphauit?
 Nónne Susannam à Satanæ
 ministris obsecram, tum cùm ni-
 hil propius esset quàm vt ne-

Gen. 39.

Iob 2.

Dan. 83.

fariis sententiis interficeretur, seruasti incolumem? neque mirum; erat enim cor eius fiduciam habens in Domino. Tu quoque anima mea, spem habe in Domino, viriliter age, & videbis auxilium Domini. Fidelis est ipse, qui non patietur te tentari supra id quod potes, sed faciet etiam cum tentatione prouentum, quoniam ipse cognouit signum

Psal. 101

nostrum, recordabitur quoniam puluis sumus; reddet tibi lætitiā salutaris sui, & spiritu principali confirmabit te; Dominus tecum tanquam bellator fortis, protector est vitæ tuæ, à quo trepidabis? Confortare igitur, anima mea, & esto robusta, & noli timere, quia tecum est Dominus. Quòd si aliquando vrgearis hostium tenta-

tionibus,

tionibus, magnæ sit tibi consolationi illa cogitatio, habere adiutorem Pontificē, qui possit compati infirmitatibus tuis, tentatum ipsum per omnia; magna enim consolatio membris ex capite; exiuit enim vincens vt vinceret, qui in victoria suis etiam cultoribus facultatem vincendi dedit. Ponit vt æreū brachia nostra, cuius beneficio arcus fortium superatus est, & infirmi accincti sunt robore: qui docet manus nostras ad prælium, & digitos nostros ad bellum. Vincitur autem non otio, non somno, non comestatione, non libidine, sed oratione, labore, vigiliâ, abstinentiâ, & castitate. Eia ergo, anima mea, abiice abs te opera tenebrarū, & indue te arma lucis, vt possis stare aduersus insidias

Heb. 4.

Apoc. 6.

hostium tuorum; & clama ad Do-
minum protectorem tuum: Domi-
ne, *ne nos inducas in tentationem.*
Amen.

PRETITIO VII.

Sed libera nos à malo.

pan. 17.

Non tantum in quod induci
possumus, sed etiam ab illo
malo in quod inducti sumus, libe-
rari postulamus; quo peracto nihil
postulandum restat. Hanc enim ora-
tionis clausulam usus est Magister
& Saluator noster ad Patrem pro
discipulis, cum de hac vita esset
migraturus. *Rogo enim (inquit)*
ut serues eos à malo. Laboriosa
enim, periculosa, & multis mise-

iis proposita est hominum vita.
Homo natus de muliere, breui vi-
uens tempore, repletur multis
miseriis, inquit sanctus Iob. Et,
Cuncti dies eius doloribus &
erumnis pleni sunt. Nullus præ-
 terit dies, qui propriâ aliquâ mo-
 lestiâ aut incommodo notari non
 possit. sufficit dici malitia sua.
 quid enim est fluxus præsentis
 miseriæ, nisi mare, vel aqua,
 vbi tempestatibus tentationum,
 ac tribulationum anima periclita-
 tur, imò peccando submergitur,
 ideò debemus clamare ad Domi-
 num vt liberet nos à malo; sicut
 de D. Petro legitur, qui cùm cœpisset
 mergi, clamauit: *Domine saluum*
me fac. nam clamor orationis op-
 timus est nuntius ad aures Dei.
Clamor meus in conspectu eius

Iob. 14.

Eccles. 3.

Matth.
14.

Psal. 17

*intrauit in aures eius. inquit Pro-
pheta.*

Neque enim omnino petimus
hoc loco, à malis omnibus libe-
rari; sunt enim quædam quæ com-
muniter mala putantur, quæ ta-
men sunt illis nonnunquam fru-
tuosa qui patiuntur. *Omnis disci-
plina* (ait Apostolus) *in presenti*
non videtur esse gaudij, sed mor-
roris; in futuro autem fructum af-
fert preclarissimum. Resus; Sicut
abundant passiones Christi in no-
bis, ita & per Christum abundat
consolatio nostra. Et: Tribulatio
patientiam operatur, patientia autem
probationem, probatio verò spem. Spes
autem non confundit. Et ad Corin-
thios scribens: Id enim quod in
presenti est momentaneum & leue
tribulationis nostræ supra modum in

subli-

Heb. 12

2. Tim. 2

Rom. 8.

2. Cor. 4.

*sublimitate aeternae gloriae pondus
 operabitur in nobis. Verè modi-
 cum est quicquid patimur respe-
 cta praemij quod promittit Deus.
 Ad punctum in medio dereliqui te
 (ait Dominus per Isaiam) & in mi-
 serationibus magnis congregabo te.
 In momento indignationis abscon-
 di faciem meam parumper à te,
 & in misericordia sempiterna
 misertus sum tui. Vnde S. Grego-
 rius: Non ergo queras de verbere,
 dum nescis quae tibi debeantur pra-
 mia aeternae retributione; labor est
 cum fine, sed merces est sine fine;
 sepe enim quasi dormit Domi-
 nus & permittit homines pericli-
 tari, & infirmari, ut eius auxilium
 implorent: Multiplicatae sunt in-
 firmitates eorum, postea accelera-
 verunt. Testimonium huius ha-*

Isa. 54.

S. Greg.

Psal. 15.

Math. 8.

venimus apud S. Mathæum; cum discipuli essent cum Domino Iesu in naui, factus est motus magnus in mari, ita ut nauticula operiretur fluctibus: Iesus autem dormiebat,

S. Aug.

& accesserunt ad Iesum discipuli eius & dixerunt: Domine salva nos, perimus. Ideò premuntur iusti (inquit S. Augustinus) ut pressi clament ad Dominum, & clamantes exaudiantur, & exauditi glorificent Deum. S. Bernardus in quo-

Bern.

dam sermone: Qui perfectè senserit (inquit) omnis peccati, aut parum sentiet, aut ex toto non sentiet corporis penam, nec magnum reputabit, qui peccata noverit deleri præterita, & cauere futura. Multoties enim contingeret, quòd homo faceret multa mala si Dominus per infirmita-

tem,

tem, vel tribulationem non impediret. Exemplum habemus in Rege Abimelech, qui Abrahæ abstulerat uxorem, quia pulchra esset; statim flagellauit eum Dominus, ut non cognosceret eam; & reuelatum est ei nocte in somnis quod propter uxorem Abrahæ tales sustineret infirmitates; & statim dimisit eam. *Intelligat homo medicum esse Deum, & tribulationem medicamentum esse ad salutem, non pœnam ad damnationem*, ait sanctus Augustinus. Et Venerabilis Beda quinque assignat causas ob quas Deus homines in hac vita affligit; *Quinque sunt differentia causarum* (inquit) *ob quas molestiis corporalibus in hac vita affligimur: Aut ad merita*

Gen. 20.

S. Aug.
in Psal.
21.Beda
hom. 22.
Dom.
post.
Trin.

I.

Iob. 28.

Tob. 2. 3.

28.

II.

Num. 12.

Luc. 8.

III.

Marc. 16.

IV.

Ioā. 9. 11.

V.

1. Tim.

1.

augenda per patientiam, ut Iob.
 & Tobias: Aut ad intelligenda &
 corrigenda peccata nostra, ut Ma-
 ria soror Moysi, & Magdalena:
 Aut ad gloriam Dei saluantis, ut
 Paulus: Aut ad manifestanda ope-
 ra Dei, ut cæcus natus, & Laza-
 rus resuscitatus: Aut ad initium
 damnationis eterne, ut Antiochus
 & Herodes, unde versus:

*Vt probet, emendet, conseruet, ut
 videatur,*

*Vt cruciet miseros, virtus diuina
 flagellat.*

Nec petimus liberari à malis ge-
 neraliter loquendo neque in par-
 ticulari liberari ab aduersitate, à
 morbo, &c. sed dicendo; Libera
 nos à malo, petimus liberari à ma-
 lo, id est, quod est malum in se,
 & quod nullam animæ utilitatem

A qui-
 bus ma-
 is peti-
 mus li-
 berari à
 Deo.

afferre

afferre potest, ut sunt, peccatum,
 tentationis periculum, intimi &
 externi hostes, &c. Verum quam-
 plurimi sunt qui petunt à Deo ut
 possint ex morbis vulueribusque
 conualescere; sibi, ut ex urgenti-
 bus vel imminentibus malis eua-
 dere liceat, sed tamen illorum præ-
 cipuam spem liberationis ponunt
 in remediis, naturâ, vel hominum
 industriâ comparatis: quinetiam
 sibi datum à quouis medicamen-
 tum, etiam si cantionibus, si ve-
 neficiis, si dæmonum operâ con-
 fictum sit, sine vlla religione ad-
 hibent, modò aliqua valetudinis
 spes ostendatur, cū potius in omni-
 bus aduersis rebus habere debe-
 rent Deum per fugium, & præsi-
 dium salutis, & à cantionibus, &
 veneficiis, etiamsi eorum illis sit

explorata spes sanitatis, abhorre-
Leuit. 19 rere, & omnino abstinere. Non
declinetis ad Magos, nec ab Ariolis
Leuit. 20 aliquid sciscitemini per eos. Ani-
ma que declinauerit ad Magos &
Ariolos, & fornicata fuerit cum
eis, ponam faciem meam contra
eam, & interficiam illam de me-
dio populi sui. Est enim à Deo
data hominum generi medicina
quâ morbos sanat, & ab ipso
rebus naturalibus insita est vis
Eccl. 38. ad sanandum. Nam Altissimus
creauit de terra medicinam, &
vir prudens non abhorrebit illam,
quæ agrotis tantum prodest,
quantum vult medicinæ auctor
Deus; quòd si à malis non libe-
remur nostris votis & precibus,
patienter ferre debemus: intelli-
gentes placere Deo, & vtile esse

ut patiamur. Omnes enim (inquit
 Apostolus) qui pie volunt vivere
 in Christo Iesu, persecutionem pa-
 tientur. Et, Cum iudicamur, à Do-
 mino corripimur, ut non cum
 hoc mundo damnemur. Item :
 Per multas & tribulationes oportet
 nos intrare in regnum Dei.
 Rursum : Nonne hoc oportuit pati
 Christum, & ita intrare in
 gloriam suam? Non enim æquum
 est, seruum maiorem esse do-
 mino suo, sicuti turpe est, ex
 sententia Sancti Bernardi, membra
 esse delicata sub spinoso capite.
 Apostoli verberibus cæsi vche-
 menter lætabantur quòd digni
 habitii essent, qui pro Christo Ie-
 su paterentur. Nullus servus Chri-
 sti (inquit S. Augustinus) sine tri-
 bulatione est; si putas te non habe-

1. Tim. 3.

1. Cor.

II.

Act. 14.

Luc. 24.

S. Ber.

Act. 5.

Aug. vbi
suprà.

*re persecutiones, nondum cœpisti
esse Christianus.*

Basil.
Aug. in
serm. de
verb.
Dom.

Chrys.
in Psal.
139.

Amos 3.

Esa. 45.

Deinde dum precamur, *Li-
bera nos à malo*: petimus
liberari à Dæmone, qui totius
mali author, & origo est; Dia-
bolus enim naturâ cælestis fuit,
nunc est nequitia spiritalis, æta-
te maior sæculo, nocendi usu-
tritus, lædendi arte peritissi-
mus, unde iam non malus, sed
& militia dicitur, quo mini-
stro utitur Deus, in repeten-
dis pœnis, à sceleratis & fa-
cinorosis hominibus; dat enim
Deus omne malum hominibus
quod illi peccati causâ patientur,
in quo sensu loquuntur divinæ
literæ illis verbis: *Si erit ma-
lum in civitate quod Deus non fe-
cerit. Item: Ego Dominus & non est*

alter.

alter, formans lucem & creans tenebras., faciens pacem & creans malum.

Petendum nobis est ergo, ut Deus nos à malo liberet, quod & præcepto tradidit Christus Iesus, & exemplo confirmavit.

Matth.

6.

Ioan. 17.

SOLILOQVIVM.

Occupatio magna creata est omnibus hominibus, & iugum graue super filios Adæ, à die exitus de ventre matris eorum, vsque in diem sepulturæ. Auis ad volatū, homo ad laborē nascitur. Homo natus de muliere, breui uiuens tempore, multis repletur miserijs; iacenti quidem timendum omnino est, ne in peccatis suis

Eccl. 24.

Iob. 14.

moria-

moliatur; stanti autem prouiden-
dum est, quotidie, vt humiliter in
excelso maneat, ne aliquando su-
perbâ mente deorsum ruat. Nus-
quam fida requies, nusquam
tranquilla securitas. Prô dolor,
quibus vallata angustiiis, quantis
circumscripta timoribus est vi-
ta hominis super terram; quot
enim curæ sunt, in quibus homi-
nes viuunt: quot metus, formi-
dines, timiditates, anxietates, tre-
mores, horrores, dolores, gemi-
tus, malignitates, aliæq; sollicitu-
dines, & curæ animæ? qui affectus,
atque inclinationes ita homini
adhærent, aut potius innatæ
sunt, vt sæpè harū aliquam in ani-
mo suo inueniat sine aliqua cau-
sa, vel vt timeat vbi nullus est ti-
mor, vel vt doleat, vbi nulla do-

lendi subest materia : vti B. Iob
 de seipso conqueritur; *Quare* (in-
 quit) *ô Deus, posuisti me contra-*
riū tibi, & factus sum mihi metipso
gravis? vbiq; bella, vndiq; hostes,
 toris pugna, intus timores, pugnat
 contra nos mundus cum suis de-
 sideriis : caro cum suis concu-
 piscentiis : ignis malæ concupi-
 sciētiæ comedit speciosa deser-
 ti ; viros namque valdè perfe-
 ctos consumpsit, & flamma luxu-
 riæ succendit omnia ligna Regio-
 nis, homines nempe mundi;
 altera quippe pars sumus cæli,
 altera terræ : vnde corpus quod
 corrumpitur, aggrauat animam;
 & terrena inhabitatio deprimit
 sensum multa cogitantem : spiri-
 tus quidem promptus est, caro au-
 tem infirma, neq; est nobis tantum

Iob 7.

colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitia in celestibus. Accedunt enim ad intimas pugnas externi impetus, & impressiones dæmonum, qui & aperte nos percutiunt, & per cuniculos influunt in animas nostras, vix vt ab illis cauere possimus. Magnæ quidem sunt vires eorum, inuictus animus, immane in nos & infinitum odium. Eia ergo, anima mea, cum tot vallaris angustiis, & tantis circumscribaris timoribus, dum adhuc fluctuas in periculo maris huius mundi, quod multo periculosius est quam verum mare, quod probat transeuntium raritas, & pereuntium multitudo.

Nam

Nam si in mari sit auræ instabili-
 tas, sic in præsentī mundo est in-
 stabilis homo, *qui nunquam in* Iob 14.
eodem statu permanet. Si in mari
 sit aquarum multiplicitas, sic in
 mundo est miseriæ multitudo.
Repletur enim homo multis mi-
seriis. Si in mari sit fluctus ve-
 locitas, sic in mundo est vitæ
 breuitas: *Omnes enim labimur,* 2. Reg.
& quasi aqua dilabimur. 14. Venti
 contrarij nauigationis tuæ (ô ani-
 ma mea) in hoc mari dominan-
 tes, sunt concupiscentiæ & inor-
 dinata desideria. Clama igitur, &
 exalta vocem tuam, & dic: Do-
 mine, *libera nos à malo.* Multò
 enim periculosius est illud mare
 quo submergitur anima, quàm
 quo submergitur corpus; ideo ma-
 gis est hîc clamandum, vt libe-

reris. Iacet enim aliquando, non
quòd despiciat preces claman-
tium, sed vt perseuerantiam eo-
rum demonstret; multum enim
clamabis, anima mea, si multitu-
dinem impedimentorum, inimi-
corum, necessariorum, interces-
sorum consideras; clama igitur,
vt impedimenta deponas. nam
cogitationes & phantasiæ oratio-
nis clamorem impediunt. Clama
vt confundas inimicos; non e-
nim habes tot capillos in capite
quot tu (ô anima mea) inimicos.
Clama vt intercessores moueas:
Chanana autem tamdiu clamauit
post Iesum, donec intercessores
Apostolos habuit. Clama itaque,
anima mea, vt Angeli, Apostoli
Martyres & Virgines audiant, &
etiam Domino dicant; Dimitte
eam,

eam, quia clamat post te. Clama
ut necessaria obtineas, quia cla-
mauerunt ad Dominum cum tri-
bularentur, & de necessitatibus
eorum eripuit eos. Clama ad
eum, & liberabit te: proteget
te, quoniam inuocasti nomen
eius: tecum erit in tribulatione,
eripiet te, & glorificabit te. Non
accedet ad te malum, & flagellum
non appropinquabit tibi, scuto
circumdabit te potentia dextra
eius, non timebis à timore no-
cturno, à sagitta volante in die,
à negotio perambulante in tene-
bris, ab incurfu & dæmonio me-
ridiano: quoniam ipse cogno-
uit figmentum tuum, recorda-
tus est quoniam pulvis & cinis
es; non proiciet te à facie sua,
& auxilium suum non auferet à

te: nihil proficiet inimicus tuus
in te, & filius iniquitatis non
apponet nocere tibi: quia tecum
est Dominus tanquam bellator
fortis: ipse eruet te, & à malo
liberabit te. Ne taceas ergo, sed
clama ad Deum in fortitudine
magna; *Libera nos à malo. Amen.*

A M E N.

HÆc dictio *Amen*, à Ioanne
in Apocalypsi capite 1. & 5.
est in cælo audita, & quia Iesus
Christus de cælo venit, in omni-
bus iuramentis vsus est idiomate
suo, quam translatores non au-
debant in Latinum propter sui re-
uerentiam transmutare, & est
quasi iuramentum Christi. Dicit
enim Apostolus Hebræor. cap. 6.

Omnes

Omnes homines per maiorem iurant: Christus non habuit maiorem secundum diuinitatem, quia æqualis Patri, idcirco iurauit per seipsum. Nam dicit Ioan. cap. 14. *Ego sum via, veritas, & vita.* Idcirco *Amen*, id est, in veritate dico vobis, quia ego sum increata veritas, & mentiri non possum, Sanctus Augustinus appellat quasi iuramentum Christi: non enim est propriè iuramentum, cum Dominus apud sanctum Matthæum dixerit: *Ego dico vobis, non iurare omnino.* Et infra: *Sit autem sermo vester, Est, est, Non, non: quod autem his abundantius est, à malo est.* Quare, cum non sit credibile, Christum Dominum toties iurauisse, quoties pronuntiaret *Amen*; rectè sanctus

Hebr. 6.

Ioan. 14.

August.
tract. 41
in Ioan.

Matt. 3.

Augustinus non dixit *Amen* esse iuramentum, sed quasi iuramentum: quia qui dicit *Amen*, verè & seriò affirmat, quod est proprium iuramenti, sub qua ratione vivimus hac voce in Symbolo Apostolorum, seriò, verè, & firmiter affirmantes nos credere omnes prædictos fidei nostræ articulos. In præsentì verò hæc vox, *Amen*, est signaculum Orationis Dominicæ, sicut est & in cæteris nostris precibus & orationibus; diversimodè tamen. nam in cæteris orationibus consensum, desideriumque significat; hic verò, in Oratione nempe Dominica, vim habet potius respondentis seu confirmantis concessum id esse quod petebatur: *Quotquot enim* (inquit Aposto-

lus)

Catech.
Græc.
Cor.

ns) promissiones Dei sunt in illo
 Est, ideo & per ipsum Amen Deo
 ad gloriam nostram. Hinc est
 quòd in sacrosancto Missæ Sacri-
 ficio cùm pronuntiatur Oratio
 Dominica, non rei sacræ mini-
 stris quorum partes sunt illæ,
 dicere, *Sed libera nos à malo*,
 attribuitur hæc vox *Amen*, sed
 ipsi Sacerdoti reservatur, qui cùm
 Dei & hominum sit interpres,
 Deum exoratum esse, populo re-
 spondet, dicendo *Amen*, id est,
fiat, secundùm LXX. Interpretes;
fideliter secundùm Aquilam; se-
 cundùm alios *verè*; quasi diceret;
 Scito & vestras auditas esse pre-
 ces & Deum postulationibus
 consensisse.

SOLILOQVIUM.

Epilo-
gus om-
niū Pe-
titionū.
I. Peti-
tio.

Pater noster qui es in calis :
suum sacrosanctum & bene-
dictum nomen sanctificetur; can-
tet tibi anima mea : Domine,
quis similis tui ? exultet cor
meum & caro mea in te Deum
vium, & verum. Tu Domine
fecisti me ad laudandum te; non
quòd meæ laudationis tu indi-
geas, cum ipse tibi sis sufficiens,
sed vt ego tuis vacans laudibus,
in tuo semper crescā desiderio;
rep'le ergo os meum laude tuā; vt
sanctificem tuum nomen, & vt
omnes videntes me laudent
te, lætentur & glorificent te, &
benedicant tibi, & nomini sancto
tuo. Amen.

Adue

*Adueniat regnum tuum, Do-
mine : eius vehementi deside-
rio flagret anima mea ; ad illud
peruenire cupiat ; illud videre de-
sideret ; anxia & sitibunda ad
illud volando currat ; de illo ob-
lectetur loqui, de illo audire,
de illo legere, de illo scribere, de
illo conferre. Vilescat animo hoc
re, num mundi, vbi vita laborio-
sa, vita corruptibilis, vita omni
am ritudine plena, vita domina
malorum, ancilla infernorum,
quam humores tumidant, do-
lores extenuant, ardores exsic-
cant, auræ morbidant, escæ in-
flant, ieiunia macerant, ioci sol-
uunt, tristitiæ consumunt, solli-
citudo coarctat, securitas hebe-
tat, diuitiæ iactant, paupertas
deicit, iuuenus exollit, sene-*

ctus

Ætus incuruat, infirmitas frangit,
moeror deprimat, atque his tantis
malis mors sitibunda succedit.
Iubeat tandem diuina pietas tua
hanc carnis sarcinam me deponere,
& in regni illius gaudia æterna
repausandum transire, sanctis-
simisque superiorum choris in-
teresse; vbi non erit amplius ne-
que luctus, neque clamor, sed nec
villus dolor, & mors ultra non
dominabitur; quoniam aduenit
regnum tuum. Amen.

2. Peti-
tio.

Fiat voluntas tua, Domine, in
me, per me, & contra me; subda-
tur, obsecro, caro spiritui, appe-
titus rationi, vitia virtutibus, cor-
pus animo, dominetur rogo car-
ni anima, a mente ratio, ratio-
ni gratia tua; vt vniuersis suo
bene compositis ordine, tuam

merear

merear facere voluntatem. Amen.

Panem nostrum quotidianum,
 & superubstantialem tribue
 Domine omnibus diligentibus
 te: pauper & egenus sum. ego,
 tu diues omnium bonorum, &
 dapium supernæ satietatis opu-
 lentissimæ largitor, sustenta ani-
 mam meam pane tuo cælesti.
 quo refocillata, ad superiora, re-
 sumptis viribus libera conten-
 dat; tu enim es panis & fons vi-
 tæ: tu panis intus animarum te
 amantium, ex quo viuunt om-
 nes qui diligunt te: desiderio
 huius panis & escæ spiritalis huic
 mundo funditus extinguar, &
 transeuntium rerum penitus obli-
 uiscar præ dulcedine illius panis
 cælestis. Et cum altera pars su-
 mus cæli, altera terræ; vnde cor-

4. Peti-
tio.

pus

pus quod corrumpitur aggrauat animam; mendicitatem aut diuitias ne dederis mihi, sed tribue victui meo necessaria. Amen.

5. Peti-
tio.

Dimitte nobis debita nostra; vinculis namque peccatorum vnusquisque constringitur: dissolue me, oro, à vinculis quibus constricta tenetur miscella anima mea. Ecce me miserum graue grauatum, & multis meroribus plenum, dum vitæ meæ timeo, dum peccata mea considero, dum iudicium tuum formido, dum mortis horam cogito, dum supplicia tartari horreo, dum opera mea quâ distinctione à te pensentur ignoro, quo fine illa clausurus sum penitus nescio. Plangat obsecro anima mea, Deus meus, plan-

gar, &

gat, & à planctu non desinat cæ-
lesti visitatione compuncta; im-
petret dulcem veniam, & vox
tua dulcis resonet in auribus
eius, *Fili, remittuntur tibi pec-
cata tua.* Amen.

*Et ne nos inducas in tentatio-
nem, ne fortè in pressuris con-
sentiamus peccato, & irrecupe-
rabiliter absorbeamur; pone Do-
mine pro pietate & bonitate tua
frænum tuum in maxillis no-
stris, & ne derelinquas nos pe-
nitus in manus nostri arbitrij,
habens curam nostri paternâ pie-
tate, & non permittens nos am-
plius tentari, & supra id quod
poterimus sustinere; vbi erit lo-
cus peccandi, non sit voluntas,
& vbi voluntas, non sit locus;
quoniam tu Domine nosti fi-*

6. Peti-
tio.

gmen-

gmentum nostrum. Amen.

7. Peti-
tio.

Libera nos Domine à malo ;
multis quidem vallata angustiis
est vita hominis super terram,
variisque circumsepta timoribus.
Libera nos Domine de multis
angustiis , tribulationibus , ca-
lamitatibus , miserijs , infirmita-
tibus , foueis multis , laqueis ,
peccatis , multisque insidijs vi-
sibilium & invisibilium inimico-
rum. Dirige Domine misericor-
diter , & mirabiliter vitam no-
stram , inter aduersa & prospe-
ra , ita vt nec aduersa nos val-
de deiciant , nec prospera ele-
uent : scientes quòd cum quid
mali patimur , à te corripimur ,
vt non cum hoc mundo damne-
mur , quæ cælestia dona , ac su-
per omnia salutares petitiones,

ut nos obtinere possimus, ipse
 qui nos taliter orare docuit, præ-
 stare dignetur; cui cum Patre &
 Spiritu sancto, sit laus. Amen:
 sit gloria. Amen: sit gratiarum
 actio. Amen: per infinita, & in-
 defessa, & immortalia sæcula
 sæculorum. Amen, Amen, Amen.
 Sineque fine Amen.

I N D E X
RERVM MEMORA-
BILIVM PRÆSENTIS
LIBELLI.

M EDITATIO I. Deus in hac Oratione dicitur Pater. 19.
Sex rationes ob quas Deus dicitur Pater. 21.
Cura Angelorum erga homines. 28.
Pœnitentiâ placatur Deus. 37.
MEDIT. II. Nobiles & igno- biles similes in gratia. 53.
Melius est pro altero quàm pro se orare. 57.
Quatuor diligibilia. 58.
Diuerſa sunt officia in repub. sicut diuerſa membra in corpore. 60.

MEDIT. III. Deus dicitur ha-
bitare in cœlis. 69.

Anima nō satiatur rebus terrenis,
& quare. 72.

Omnes res creatae serviunt homi-
ni. 75.

Quàm magna sit nostra mer-
ces. 78.

MEDIT. IV. Quomodo Deus di-
citur indigere nostris preci-
bus. 80.

Quomodo sanctificamus nomen
Dei. 82.

Bonum exemplum multum valet.
83. & seq.

In operibus recta intentio est ha-
benda. 88.

Peccator multos habet accusato-
res. 89.

MEDIT. V. Regnum Dei quid.
99. 104.

I N D E X.

Deo resisti non potest. 100.

Gaudia huius mundi imperfecta.

106.

*MEDIT. VI. Status hominis
post lapsum.* 117. 118.

Quæ sit voluntas Dei. 120.

Cooperamur gratia Dei. 125.

Inimici hominis qui. 129.

*MEDIT. VII. Quo pane
dicitur homo cibari in Scriptu-
ris.* 134.

*MEDIT. VIII. Deus est qui
remittit peccata.* 162.

Peccata dicuntur propriè nostra.
164.

De quibus est ratio, reddenda Deo.
169.

*MEDIT. IX. Quibus in peri-
culis versatur vita nostra.* 181.

Quibus modis dicimur tentari.
184.

I N D E X.

MEDIT. X. Multa sunt quae
videntur esse mala & non sunt
mala. 198.

Quinque causa cur Deus affligit
homines. 201.

MEDIT. XI Quid significet hac
vox, Amen. 214.

F I N I S.

APPROBATIO
CENSORIS.

BReues hæ, sed fœcundæ
in Orationem Domini-
cam Meditationes, Authore
R.P.F. Elisæo à S. Michaë-
le Carmelita Discalceato,
fructuosè typis dabuntur.
Ita censeo 14. Maij, Anno
1623. Antuerpiæ.

*Cornelius de VVitte S.T.L.
Canonicus & Archidia-
conus Antuerpiens. libr.
Censor.*

A P P R O B A T I O
S V P E R I O R V M .

F Rater Hilarius à S. Augustino
Vicarius Prouincialis Carme-
litarum Discalceatorum per Bel-
gium & Germaniam, libellum hūc
Meditationum ac Soliloquiorum,
in sacram Orationē Dominicam,
à Patre Fr. Eliseo de S. Michaële
eiusdem Ordinis Sacerdote pro-
fesso conscriptum, & iudicio quo-
rundam ex nostris piis & eruditis
viris probatum; facultate ad hoc
mihi concessâ ab admodum Reu.
Patre nostro Generali Fr. Paulo
Simone à Iesu Maria, cum licentia
superiorū prelo mandari permitto.
Datum Braxellis 8. Octob. 1623.

Fr. Hilarius à S. Augustino.

THE ROYAL

ACADEMY

OF THE
ARTS AND
SCIENCES
OF GREAT
BRITAIN
AND
IRELAND
IN PARLIAMENT
ASSEMBLED
HATH APPOINTED
AND AUTHORIZED
THE FOLLOWING
MEMBERS
OF THE
ACADEMY
TO BE
THE
JURYS
FOR
THE
CONSIDERING
AND
REPORTING
UPON
THE
MATTERS
RELATIVE
TO
THE
ACADEMY
OF
THE
ARTS
AND
SCIENCES
OF
GREAT
BRITAIN
AND
IRELAND
IN
PARLIAMENT
ASSEMBLED
THE
SEVENTEENTH
DAY
OF
MAY
IN
THE
SEVENTH
YEAR
OF
HIS
MAJESTY
KING
GEORGE
THE
THIRD
1737

Elisaeus

Meditationes ac soliloquia in Septem Petitiones Orationis Dominicae

Antverpia 1624

Asc. 5538 a#Beibd.1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10270621-0